

Wiljam Hautanen

Nuorten aikuisten kirjallisuuden paikka kirjastossa

Opinnäytetyö

Kevät 2021

SeAMK Kulttuuri ja liiketalous

Tradenomi, Kirjasto- ja tietopalveluala

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Liiketoiminta ja kulttuuri

Tutkinto-ohjelma: Tradenomi (AMK) Kirjasto ja tietopalveluala

Tekijä: Wiljam Hautanen

Työn nimi: Nuorten aikuisten kirjallisuuden paikka kirjastossa

Ohjaaja: Satu Salmela

Vuosi: 2021 Sivumäärä: 59 Liitteiden lukumäärä: 2

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, missä on nuorten aikuisten kirjallisuuden paikka Suomen yleisissä kirjastoissa. Tarkoituksena oli selvittää, vaikuttaako useassa kirjastossa käytössä oleva ikäjaottelu siihen, kuinka halukkaita aikuiset ovat lainaamaan nuorten aikuisten kirjallisuutta. Lisäksi haluttiin selvittää, millainen mielikuva aikuisilla lukijoilla on nuorten aikuisten kirjallisuudesta. Kirjallisuuden ikäjaon vaikutusta nuoriin lukijoihin haluttiin myös tutkia mahdollisuuksien mukaan.

Tutkimus toteutettiin määrällisenä ja aineisto kerättiin Webropol-kyselyn avulla. Kysely jaettiin ”Kirjallisuuden ystävät” Facebook-ryhmään, jossa siihen saattoi vastata kahden viikon ajan. Kyselyyn vastasi 53 henkilöä. Tuloksia haluttiin tarkastella vastaajien ikäjakauman näkökulmasta, mutta se ei ollut aina mahdollista vähäisen vastaajamäärän takia.

Koska kyselyyn ei saatu kovin paljon vastauksia, sen tuloksista ei voitu vetää yleisiä johtopäätöksiä. Kyselyn tuloksista kävi kuitenkin ilmi, että monet aikuiset lukijat suhtautuivat nuorten aikuisten kirjallisuuteen myönteisesti, eivätkä he jättäisi kiinnostavaa kirjaa lainaamatta sen ikäjaottelun takia. Toisaalta vaikutti kuitenkin siltä, että he eivät aivan yhtä mielellään lainaisi kirjoja, jotka löytyvät nuortenosastolta. Vastauksista kävi myös ilmi, että vastaajien mielestä nuorten aikuisten kirjallisuudella pitäisi olla kirjastoissa oma osastonsa. Lisäksi osa mainitsi, että nuorten aikuisten kirjallisuus pitäisi sijoittaa kirjastoissa siten, että sekä aikuiset että nuoret löytäisivät sen helposti. Ikäjaon vaikutusta nuoriin ei pystytty juuri tutkimaan, koska nuorten vastaajien määrä jäi hyvin vähäiseksi.

Asiasanat: nuorten aikuisten kirjallisuus, kaunokirjallisuus, kirjastoluokitus, yleiset kirjastot, kuluttajakäyttäytyminen

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Business and Culture

Degree programme: Bachelor of Business Administration: Library and Information Services

Author/s: Wiljam Hautanen

Title of thesis: The Place of Young Adult Literature in The Public Library

Supervisor(s): Satu Salmela

Year: 2021 Number of pages: 59 Number of appendices: 2

The aim of the thesis was to find out the position of young adult literature in the Finnish public libraries. The intention was to find out if the age-based classification of literature used by many libraries could affect the borrowing intent of adults while borrowing young adult literature. Additionally, the intention was to find out what adults think about young adult literature. The possible effects of the age-based classification of literature on teens were also a point of interest.

The study was carried out quantitatively, and the data was collected through a Webropol survey. The survey was shared among a Facebook group called "Kirjallisuuden ystävät" where it was open for answering by the participants for two weeks. The survey had 53 participants. The intention was to analyse the results based on the age groups of the participants, but this was not always possible due to the low turnout.

Since the survey had a low response rate, its results could not be used to draw generalizations. However, the results showed many adults do have a positive attitude towards young adult literature. They would also not let the age-based classification keep them from borrowing a book they are interested in. On the other hand, they were not as willing to borrow books at the teen sections of libraries. The results also showed that the participants thought young adult literature should have its own section in libraries. Some participants mentioned that young adult literature should be located in such a way that both teens and adults could find it easily. The effects of the age-based classification on teens could not be researched due to the low number of young participants.

Keywords: young adult literature, fiction, library classifications, public libraries, consumer behavior

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract	3
SISÄLTÖ	4
Kuva-, kuvio- ja taulukkoluettelo.....	5
1 JOHDANTO.....	7
2 NUORTEN AIKUISTEN KIRJALLISUUS.....	8
2.1 Määritelmä ja tyylipiirteet	8
2.2 Aikuisten kirja vai nuorten aikuisten kirja	10
2.3 Asema ja arvostus	12
2.4 Asema ja arvostus Suomessa	13
3 KIRJALLISUUDEN LUOKITUS JA SJOITTAMINEN KIRJASTOISSA	
.....	18
3.1 Mitä kirjastoluokitus tarkoittaa	18
3.2 Kaunokirjallisuuden sijoittamisen ongelmat	19
3.3 Nuorten aikuisten kaunokirjallisuuden sijoittaminen.....	20
3.4 Kuluttajakäyttäytyminen ja lainapäätökset	23
4 TUTKIMUSONGELMA JA TOTEUTUS.....	26
4.1 Tutkimusongelma ja -kysymykset	26
4.2 Tutkimusmenetelmä.....	27
5 TUTKIMUSTULOSTEN ANALYYSI	31
5.1 Perustiedot.....	31
5.2 Lukutottumukset.....	33
5.3 Millä osastoilla vastaajat käyvät kirjastossa	40
5.4 Nuorten aikuisten kirjallisuus	42
5.5 Johtopäätökset.....	47
5 POHDINTA.....	52
LÄHTEET	53
LIITTEET	59

Kuvio- ja taulukkoluetelo

Kuvio 1. Vastaajien ikäjakauma (N=52).	31
Kuvio 2. Vastaajien sukupuolijakauma (N=53).....	32
Kuvio 3. Vastaajien koulutustausta (N=53).	33
Kuvio 4. Lainattujen kirjojen määrä (N=53).	33
Kuvio 5. Luettujen kirjojen määrä (N=53).....	34
Kuvio 6. Kirjallisuudenlajit (N=53).	35
Kuvio 7. Kirjojen löytämiseen käytetyt tietokanavat (N=53).	36
Kuvio 8. Kirjojen etsintätavat (N=53).....	37
Kuvio 9. Lainapäätökseen vaikuttavia tekijöitä (N=53).....	38
Kuvio 10. Tärkeät piirteet kirjan sisällössä (N=53).	39
Kuvio 11. Kohderyhmien vaikutus lainapäätökseen (N=53).....	40
Kuvio 12. Kirjasto-osastot, joilla vastaajat olivat käyneet (N=53).....	41
Kuvio 13. Nuorten aikuisten kirjan tunnistaminen (N=53).	43
Kuvio 14. Luetut aikuisten ja nuorten aikuisten kirjat (N=53).	45
Kuvio 15. Käsitys nuorten aikuisten kirjallisuuden kohderyhmän iästä (N=53).	46
Kuvio 16. Nuorten aikuisten kirjallisuuden sijoittaminen kirjastoissa (N=53).	46
Taulukko 1. Myydyimmät kirjat ja niiden myyntiluvut Suomessa (Suomen Kustannusyhdistys).....	15
Taulukko 2. Käynti aikuisten ja nuortenosastolla (N=53).	42

Taulukko 3. Luokkien kuvaavimmat piirteet (N=53).	44
---	----

1 JOHDANTO

Idea opinnäytetyölle lähti kokemuksesta, jossa aikuinen lukija oli innostunut luke-
mastaan kirjasta ja tuli kirjastoon lainaamaan muita saman kirjailijan kirjoja. Kuultu-
aan, että kirjailijan muita samantapaisia kirjoja löytyi kirjaston nuortenosastolta,
asiakas ei ollutkaan enää kiinnostunut lainaamaan kirjailijan muuta tuotantoa. Asi-
akkaan lukema kirja oli ollut kyseisen kirjaston kirjastonhoitajan mukaan rajatapaus
nuorten aikuisten ja aikuisten kirjallisuuden välillä ja se oli lopulta päädytty sijoitta-
maan aikuisten osastolle. Se ei kuitenkaan suuresti poikennut kirjailijan muusta tuo-
tannosta. Silti asiakas ei halunnut lukea kirjailijan muita kirjoja, jos ne eivät olleet
aikuisten osastolla.

Tästä heräsi ajatus siitä, kuinka paljon kirjastojen nuortenosastoilla voi olla kirjalli-
suutta, josta aikuiset lukijat voisivat pitää, mutta jota he eivät löydä sen sijainnin
takia. Ajatusta vahvisti myös havainto Seinäjoen kaupunginkirjaston lainamääristä
vastaavissa tilanteissa, joissa saman teoksen saattoi löytää sekä aikuisten että
nuorten osastolta. Muutaman nuorten aikuisten kirjan kohdalla oli nähtävissä, että
lainamäärät aikuisten osastolla olivat moninkertaiset verrattuna saman kirjan laina-
määriin nuortenosastolla. Aiheesta tekee tärkeän se, että kirjastojen pitäisi pyrkiä
auttamaan lukijoita löytämään heille sopivaa kirjallisuutta. Eri ikäisille suunnatut kir-
jat jaotellaan erikseen hyvästä syystä, mutta entä jos jaottelu joissain tapauksissa
estää lukijoita löytämästä heille sopivaa kirjallisuutta? Onko se mahdollista ja voi-
vatko kirjastot asialle mitään?

Opinnäytetyön päämääränä on selvittää, vaikuttaako kirjan merkintä aikuisten tai
nuorten aikuisten kirjaksi siihen, lainaako asiakas teoksen. Samoin on myös tavoit-
teena selvittää, millainen mielikuva aikuisilla lukijoilla on nuorten aikuisten kirjalli-
suudesta. Työn kohderyhmänä on lähtökohtaisesti aikuiset lukijat ja heidän näke-
myksensä aiheesta mutta nuortenkin lukijoiden näkemyksiä halutaan tutkia, jos vain
mahdollista. Työn teoriaosiossa käsitellään nuorten aikuisten kirjallisuutta, Suomen
yleisten kirjastojen luokitusjärjestelmää ja nuorten aikuisten kirjallisuuden sijoittelua
kirjastoissa. Lisäksi käsitellään kuluttajakäyttäytymistä, lainaamiseen vaikuttavia te-
kijöitä ja kvantitatiivisen tutkimuksen ja kyselytutkimuksen periaatteita. Lopussa
käydään läpi kyselyn tuloksia ja etsitään niistä vastauksia tutkimuskysymyksiin.

2 NUORTEN AIKUISTEN KIRJALLISUUS

2.1 Määritelmä ja tyylipiirteet

Nuorten aikuisten kirjallisuus on kirjallisuutta, joka on suunnattu nuorille lukijoille. Sen kohderyhmän iästä on ollut aikojen saatossa monia eriäviä käsityksiä. Cartin (2001) mukaan nuorten aikuisten lukijoiden ikämääritelmä laajeni 90-luvulla kattaamaan 12–25-vuotiaat, kun se sitä aiemmin oli käsittänyt tyypillisesti vain 15–18-vuotiaat lukijat. Nykyisin käsitys on siitä taas hieman supistunut ja kohdeikäryhmäksi määritellään tavallisesti 12–18-vuotiaat (MasterClass 2019). Samalla kuitenkin kohdeikäryhmä on myös jossain mielessä laajentunut, koska nykyisin myös aikuiset lukijat lasketaan erääksi merkittäväksi nuorten aikuisten kirjallisuuden kohderyhmäksi (Garcia 2013). Howlettin (2015) mukaan jopa yli puolet nuorten ja nuorten aikuisten kirjojen lukijakunnasta on yli 18-vuotiaita.

Suomessa nuorten aikuisten kirjallisuuden kohderyhmän ikäjakauma määritellään tyypillisesti hieman eri tavalla kuin esimerkiksi Yhdysvalloissa, josta aiemmat esimerkit ovat pääosin peräisin. Suomalaiset ikärajaukset vaikuttavat myös poikkeavan toisistaan jonkin verran. Ylen Miia Gustafsson (2017) määrittelee artikkelissaan ikäryhmäksi suurin piirtein 14–20-vuotiaat nuoret, kun taas Helmet-kirjastojen artikkelissa ikäryhmäksi on arvioitu 15–21-vuotiaat (Mäensavu & Soininen 2018). Helsingin Sanomien Arla Kanervan (2017) artikkelissa ikäryhmäksi on sen sijaan merkitty sekä 12–18-vuotiaat kuin myös 15–20-vuotiaat. Nuorten aikuisten kirjoja käsitellään joskus myös yhdistettynä heitä nuoremmille lukijoille suunnattuihin kirjoihin, jolloin kohderyhmän iäksi voidaan ilmoittaa niinkin laaja ikäjakauma kuin 10–25-vuotiaat (Kirjasampo, [viitattu 7.6.2020]). Suomessa nuorten aikuisten kirjallisuutta käsitellään muutoinkin usein yhdessä niin nuorten- kuin jopa lastenkirjallisuudenkin kanssa esimerkiksi monen kustantamon katalogeissa ja Finlandia Junior -palkinnon yhteydessä (Otava 2020; Tammi 2020; WSOY 2020).

Lukuja tarkastelemalla voi havaita, että Suomen nuorten aikuisten kirjallisuuden kohderyhmän ikä vaikuttaa olevan korkeampi, kuin Yhdysvalloissa. Yhdysvaltojen ikämääritelmä päättyy tyypillisesti 18-vuotiaisiin, kun taas Suomessa korkein ikä on

yleensä yli 20 vuotta. Tämä on huomion arvoinen pohdinnan aihe, joka saattaa selittyä myös sillä, että Yhdysvalloissa on viime aikoina alkanut kerätä suosiota uusi ikäryhmä nimeltä New Adult. Kirjallisuuden tutkija ja nuorten aikuisten kirjailija Jodi McAlister (2018) kirjoittaa New Adult -kirjallisuutta koskevassa artikkelissaan, että New Adult on suunnattu 20–30-vuotiaille Young Adult -kirjallisuuden ystäville. Piirteiltään se on hyvin samantapainen Young Adult -kirjallisuuden kanssa. Voi siis olla, että suomalainen käsitys nuorten aikuisten kirjallisuudesta kattaa sekä Young Adult-että New Adult -kirjallisuuden.

Kohderyhmänsä iän lisäksi nuorten aikuisten kirjallisuus määritellään usein myös sen tyylipiirteiden perusteella. Näitä piirteitä ovat esimerkiksi päähenkilön ikä, tarinan teemat ja kerrontatapa. Tarinat käsittelevät usein nuorten kasvuun liittyviä aiheita ja päähenkilö on iältään samaa ikäluokkaa kuin kohderyhmäkin. Tarinat ovat hyvin nopeatempoisia ja dialogi kuvastaa nuorten omaa puhetapaa. (Bertin 2017.) Nykyisin tarinat myös sisältävät usein pohdintaa yhteiskunnan tilasta, joka on puolestaan vetänyt paljon aikuislukijoita puoleensa. Tämä on nähtävissä esimerkiksi nuorille aikuisille suunnatuissa dystopiakirjoissa kuten vaikkapa Suzanne Collinsin suosiota saavuttaneessa Nälkäpeli-trilogiassa. (Garcia 2013.)

Suomalainen käsitys nuorten aikuisten kirjojen tyylipiirteistä vaikuttaa pitkälti yhtenevältä ulkomaisten määritelmien kanssa. Määritelmässä korostuu erityisesti päähenkilön ikä, jonka pitäisi vastata lukijakunnan ikää (Gustafsson 2017; Mäensavu & Soininen 2018). Lisäksi mainitaan, että tarinat voivat olla aiheiltaan raakoja tai rajuja, mutta ne tuodaan esille ymmärrettävämmiin ja selkeämpiin. Tämä selkeys ja rehellisyys nähdään eräänä nuorten aikuisten kirjallisuuden suurimmista eduista. (Kanerva 2017; Mäensavu & Soininen 2018.)

On oleellista ymmärtää, että nuorten aikuisten kirjallisuus on eri asia kuin nuortenkirjallisuus. Ne eroavat huomattavasti niin sisällöltään kuin myös kohderyhmänsä iän perusteella. Nuortenkirjallisuuden kohderyhmänä pidetään yleensä 8–12-vuotiaita ja tarinat ovat usein lyhyempiä ja kevyempiä. Ne välttelevät rajua väkivaltaa ja pyrkivät pysymään hienovaraisina kielenkäytön suhteen. Lisäksi tarinoiden päähenkilöt ovat tyypillisesti noin 10-vuotiaita. (Klems 2014; MasterClass 2020.) Tietysti myös nuortenkirjat sopivat hyvin aikuisten luettavaksi, mutta nuorten aikuisten kirjallisuuden ominaispiirteet ovat erilaisia kuin nuortenkirjallisuuden.

2.2 Aikuisten kirja vai nuorten aikuisten kirja

Edellä mainitut piirteet voivat kuitenkin sopia myös kuvastamaan monia aikuisille suunnattuja kirjoja. Ne eivät sellaisenaan riitä aina lajittelemaan kirjoja eri ikäryhmille. Niiden lisäksi on olemassa esimerkiksi kerrontaan ja tarinan näkökulman esilletuomiseen liittyviä eroavaisuuksia. Aloittelevien kirjailijoiden koulutukseen keskittyvän Writer's Edit -sivuston toimittaja Claire Bradshaw ([viitattu 2.5.2020]) tuo esille, että teini-ikäinen päähenkilö ei ole aina merkki nuorille aikuisille suunnatusta kirjasta. Myös monessa aikuisille suunnatussa kirjassa voi olla teini-ikäinen päähenkilö, mutta tällöin päähenkilön ikää lähestytään usein eri näkökulmasta. Kyseessä voi olla esimerkiksi tarina, jossa vanhempi päähenkilö muistelee nuoruuttaan. Saman eron mainitsee myös nuorten aikuisten kirjailija Bronwen Fleetwood (2019), joka tuo lisäksi esille, että eron voi nähdä myös teemojen käsittelytavasta. Nuorille suunnatuissa kirjoissa voi toki olla rankkoja teemoja, mutta aikuisten kirjallisuudessa teemoja käsitellään yleensä rajummin ja yksityiskohtaisemmin.

Kirjojen luokittelussa aikuisten, nuorten aikuisten ja nuortenkirjoiksi on osallisena monta eri tahoja jo ennen kuin se ehtii lukijan käsiin, kirjoittaa sosiologi Liisa Rantalaiho (2006). Hänen mukaansa kustantaja ensinnäkin päättää kirjalle tietyn ikäryhmän, jolle teosta aletaan markkinoimaan. Kirjan kansikuva ja esittelyteksti määräytyvät tämän kohderyhmän mukaan. Nämä päätökset muokkaavat suuresti sitä, kuinka lukija tulee kirjaan suhtautumaan ennen kuin edes tietää sen sisällöstä mitään. Ulkoisilla piirteillä kustantaja pyrkii siis tuomaan ilmi, mille ikäryhmälle kirja on suunnattu. Tämän jälkeen kirjaa lajittelevat taas kirjakaupat ja kirjastot, jotka päättävät mihin hyllyyn kirja laitetaan. Rantalaihon mukaan kustantajan antama luokitus on yleensä se, johon niin kaupat kuin kirjastotkin turvaavat. Hän huomioi kuitenkin, että kirjailija itse ei aina ole välttämättä samaa mieltä kustantajan kanssa valitun kohderyhmän iästä. Kirja saattaa esimerkiksi olla kustantajan mielestä lastenkirja, vaikka kirjailija olisikin tarkoittanut sen nuortenkirjaksi.

Kirjailija saattaa muutoinkin olla eri mieltä kirjan saamasta ikäluokituksista, vaikka se ei olisikaan kustantajan tekosia. Hyvä esimerkkitapaus tällaisesta on brittiläisen scifi-kirjailijan Alastair Reynoldsin (2017) romaani "Kostaja", jossa aikuisuuden kynnyksellä olevat siskokset karkaavat kotoa ja liittyvät avaruusaluksen miehistöön. Reynolds kirjoittaa tyypillisesti aikuisille suunnattua kirjallisuutta eikä Kostaja hänen

nähdäkseen juuri poikennut hänen aiemmista kirjoistaan. Joka tapauksessa monet lukijat näkivät kirjan nuorten aikuisten kirjana. Kirja jopa voitti arvostetun Locus-palkinnon, jossa se oli kirjailijan hämmennykseksi sijoitettu nuorten aikuisten kategoriaan.

Reynoldsin (2017) tapaus ei ole ainoa lajiaan. Eräässä toisessa tapauksessa suositun "Warm Bodies" kirjan yhdysvaltalainen kirjailija Isaac Marion ei ollut lainkaan tyytyväinen, kun hänen kirjansa luokiteltiin nuorten aikuisten kirjaksi. Hän oli itse toivonut, että kirjaa markkinoitaisiin aikuisille lukijoille. Hänen näkemyksensä mukaan nuorten aikuisten kirjoiksi luokitellut kirjat ovat jollain tapaa yksinkertaisempia ja helppotajuisempia kuin tavalliset aikuisten kirjat. Kirjailija koki tässä tapauksessa, että kirjan luokitus voisi karkottaa potentiaaliset aikuiset lukijat. (Boyer 2013.)

Luokituksen syvempiä vaikutuksia pohtii tekstissään myös kirjailija Kate Axelrod (2016), jonka aikuisten kirjaksi tarkoitettua kirjaa päädyttiinkin kustantamon toimesta markkinoimaan nuorille aikuisille. Kirjailijan mielestä kirja oli sisältönsä puolesta sopiva juuri aikuisille lukijoille, mutta kirjan nuoret päähenkilöt olivat lopulta syyllisiä, että kustantamo päätyi toisenlaiseen ratkaisuun markkinoinnissaan. Kirja ei juuri menestynyt ja kirjailija koki tämän johtuvan ainakin osittain markkinoinnista. Nuoret lukijat, joille kirjaa markkinoitiin, eivät pitäneet kirjan sisällöstä, joka oli aikuisille lukijoille suunnattu. Samalla aikuiset lukijat eivät päätyneet tarttumaan kirjaan, koska se oli sijoitettu kaupoissa ja kirjastoissa nuorten aikuisten hyllyyn. Myös niissä harvoissa arvosteluissa, joita kirja sai, otettiin kirjan markkinoinnin ja sisällön ristiriita huomioon.

Benton Harborin kirjaston nuortenpalveluista vastaava kirjastonhoitaja Katie Boyer (2013) pohtii puolestaan sitä, kuinka luokittelu joko aikuisten tai nuorten aikuisten kirjaksi määrittelee joillekin ihmisille samalla myös kirjan laadun. Hänen mukaansa kirjan luokituksen ei pitäisi kertoa sen tasosta mitään. Nuorten aikuisten kirjat eivät ole sen helpompia lukea kuin aikuistenkaan kirjat. Hän kirjoittaa, että ihmisten pitäisi muuttaa käsitystään luokituksen merkityksestä enemmän suuntaan, jossa luokitus kertoo lähinnä vain kirjan sisältämistä teemoista eikä niinkään sen laadusta. Kirjan luokittaminen nuorten aikuisten kirjaksi ei pitäisi olla kirjailijalle paniikin paikka.

2.3 Asema ja arvostus

Vaikka nuorten aikuisten kirjallisuus ei aina eroaisikaan valtavasti aikuisten kirjallisuudesta, niin silti siihen kohdistuu yhä ennakkoluuloja. Mary Owen (2003) tuo esille, kuinka nuorille aikuisille suunnattua kirjallisuutta voidaan usein pitää vähäarvoisena ja millä tavoin sen asemaa vähätellään. Hänen mukaansa sitä ei aina pidetä oikeana kirjallisuutena, joka olisi vakavan tarkastelun arvoista. Sitä saatetaan pitää hitaasti oppiville suunnattuna helppona kirjallisuutena tai pelkkänä astinlautana aikuistenkirjallisuuteen. Kyseisen artikkelin kirjoittamisen jälkeen tilanne vaikuttaa kuitenkin hieman muuttuneen ja aikuisista on muodostunut ajan kuluessa merkittävä osa nuortenkirjallisuuden kohderyhmää (Howlett 2015).

Siitä huolimatta Owenin (2003) artikkelissa mainittujen kaltaisia näkemyksiä esiintyy yhä, kuten voi nähdä esimerkiksi Slate-lehden kirjoittajan Ruth Grahamin (2014) artikkelissa. Hän kirjoittaa, että hänen nähdäkseen nuorten aikuisten kirjallisuus on tarkoitettu lapsille, eikä aikuisten pitäisi sitä lukea. Hänen mukaansa nuorten aikuisten kirjallisuus ei voi korvata aikuisten kaunokirjallisuuden hienostuneisuutta, koska se ei missään vaiheessa haasta lukijaansa. Hän nostaa esille erityisesti nuorten aikuisten kirjallisuuden onnelliset ja helppotajuiset loput, jotka eivät hänen nähdäkseen ole aikuislukijan arvolle sopivia. Kirjoittaja näkee myös vaarana sen, että kun aikuiset lukevat yhä vain enemmän nuoremmille suunnattua kirjallisuutta, nuoret saattavat ottaa aikuisista mallia ja jatkaa helpon nuorten aikuisten kirjallisuuden tiellä sen sijaan, että etenisivät lukijoina ja siirtyisivät haastavamman aikuistenkirjallisuuden pariin. Hyvin samansuuntaisia näkemyksiä tuo esille myös The New York Times -lehden kolumnisti Joel Stein (2012), joka esittää kolumnissaan ajatuksia siitä, kuinka häpeällistä nuortenkirjallisuuden lukeminen on itsensä vakavasti ottavalle aikuiselle. Hän näkee nuorille suunnatut kirjat helppona kirjallisuutena, jonka vakavasti ottaminen on noloa, eivätkä teosten kielelliset ja hahmokehitykselliset elementit ole hänen mukaansa aikuisten lukijoiden tasolle sopivia.

Yhdysvalloissa aikuislukijoiden määrä on kuitenkin kasvanut arvon ajoittaisesta kyseenalaistamisesta huolimatta (Marks 2017). Syitä tälle on monia. Ooligan Press -kustantamon sivuilla julkaistussa kirjoituksessa kustannusalaa opiskeleva Monica Hay (2019) mainitsee toteuttaneensa aiheesta kyselyn, johon vastasi muutama kustannusalan asiantuntija kuin myös yli 2000 lukijaa. Hänen kyselynsä vastauksissa

tuli esille erityisesti se, että nuorten aikuisten kirjat tarjoavat aikuislukijoille mahdollisuuden lukea vaihteeksi jotain viihdyttävää ja mielenkiintoista. Vastauksissa näkyi, että nuorten aikuisten kirjallisuutta pidettiin vähemmän teennäisenä ja enemmän toiveikkaana kuin aikuisille suunnattua kirjallisuutta. Eräässä vastauksessa mainittiin myös, että aikuisten kirjallisuus kertoo usein siitä, miten maailmassa opitaan elämään, kun taas nuorten aikuisten kirjallisuus kertoo siitä, kuinka maailmaa muutetaan.

Tämän lisäksi Howlett (2015) nostaa aikuislukijoiden määrän kasvusta kertovassa artikkelissaan erityiseksi syyksi nuorten aikuisten kirjallisuuden tarjoaman eskapismien, jota moni aikuislukija kaipaa. Myös nuortenkirjailija Janae Marks (2017) lukee eskapismien erääksi tärkeimmäksi syyksi sille, miksi nuorten aikuisten kirjat viehättävät aikuisia niin paljon. Hänen mukaansa nuorten aikuisten kirjallisuus on viihdyttävää ja käsittelee rankkojakin aiheita toiveikkaasta näkökulmasta. Lisäksi hän kirjoittaa, että nuorten aikuisten kirjallisuus on hyvin kirjoitettua ja käyttää monesti kaunista kieltä ilman, että teksti olisi kuitenkaan täynnä pitkiä kuvailuja, joista aikuisille suunnattu kirjallisuus usein tunnetaan.

2.4 Asema ja arvostus Suomessa

Helsingin Sanomien toimittajan Arla Kanervan (2017) haastattelema Otavan lasten- ja nuortenkirjapäällikkö Emma Alftan kertoo, että Suomessa nuorten aikuisten kirjallisuuden suosio on ollut jo pitkään vähäinen. Ulkomailla näkyvissä ollut suosion nousu ei ole hänen mukaansa juuri näkynyt Suomessa, vaan nuorten aikuisten kirjat nähdään yhä vain ja ainoastaan nuorille suunnattuina kirjoina, joista aikuiset eivät ole kiinnostuneita. Tämä näkyy suoraan kirjakauppojen myyntitilastoissa ja kirjastojen lainatilastoissa, jotka Kanerva on liittänyt artikkelinsa yhteyteen. Niissä nuorten aikuisten kirjat ovat selkeästi muita heikommassa asemassa ja sekä niiden laina- ja myyntiluvut ovat huomattavasti pienemmät kuin aikuisten, lasten- tai nuortenkirjoilla.

Jos tarkastelee Suomen kustannusyhdistyksen myydyimpien kirjojen tilastoja viimeisen kymmenen vuoden ajalta voi havaita, että nuorten aikuisten kirjallisuutta löytyy niistä vähän. Tilastoissa kertomakirjallisuus on jaettu kahtia niin, että aikuisille

suunnattu kirjallisuus on erikseen ja nuorten aikuisten, nuorten- ja lastenkirjallisuus ovat kaikki samassa tilastossa. Tilastoissa ei erikseen mainita mitkä listan kirjoista ovat nuorille aikuisille suunnattuja, joten käytin omaa kirjallisuudentuntemustani ja valikoin tilastoista mahdolliset nuorten aikuisten kirjat. Tämän jälkeen tarkistin kirjojen luokitukset kustantajien sivuilta ja kävin läpi myös kirjastojen luokituksia kyseisille kirjoille. Useimpien vuosien listoilta saattoi löytää vain yhden mahdollisen nuorten aikuisten kirjan, eikä kaikilta vuosilta ollut löytynyt yhtäkään. Näin kävi vuosivälillä 2010-2019 kolme kertaa. Myöskään nuortenkirjallisuutta ei aina löytynyt listoilta. Näin kävi tällä vuosivälillä kahdesti. (Taulukko 1.)

Taulukko 1. Myydyimmät kirjat ja niiden myyntiluvut Suomessa (Suomen Kustannusyhdystys, [viitattu 13.9.2020]).

	Aikuisten kirjallisuus / kpl	Nuorten aikuisten kirjallisuus / kpl	Nuortenkirjallisuus / kpl	Lastenkirjallisuus / kpl
2019	Ilkka Remes: Kremlin nyrkki / 40 700	Marisha Tani-Koskinen: Auringon pimeä puoli / 5 400	Jeff Kinney: Neropatin päiväkirja 14, Remppaa pukkaa / 20 200	Mauri Kunnas: Hurjan hauska unikirja / 36 200
2018	Tuomas Kyrö: Ennen kaikki oli paremmin, Mielensä-pahoittaja / 45 900	Jessica Townsend: Nevermoor / 6 800	Jeff Kinney: Neropatin päiväkirja, Kylmää kyytiä / 19 600	Mauri Kunnas: Herra Hakkarainen kyläilee / 38 700
2017	Juha Hurme: Niemi / 64 000	—	J. K. Rowling, Jim Kay: Harry Potter ja Azkabanin vanki / 6 200	Mauri Kunnas: Koiramäen Suomen historia / 163 100
2016	Ilkka Remes: Kii-rastuli / 55 600	John Green: Teoria Katherinesta / 6 400	J. K. Rowling, John Tiffany, Jack Thorne: Harry Potter ja ki-rottu lapsi / 97 600	Aino Havukainen, Sami Toivonen: Tatu ja Patu etsivinä / 42 800
2015	Ilkka Remes: Jää-tyvä helvetti / 54 900	John Green: Arvoi-tus nimeltä Margo / 13 000	J. K. Rowling, Jim Kay: Harry Potter ja viisasten kivi / 15 000	Mauri Kunnas: Kesä koiramässä / 50 200
2014	Jussi Valtonen: He eivät tiedä mitä tekevät / 73 800	John Green: Tähtiin kirjoitettu virhe / 26 300	Jeff Kinney: Neropa-tin päiväkirja, Kol-mas pyörä / 8 000	Mauri Kunnas: Herra Hakkarainen harrastaa / 45 300
2013	Laila Hirvisaari: Me, Keisarinna / 62 800	—	—	Mauri Kunnas: Hullun-kurinen kuvasanakirja / 41 400
2012	Sofi Oksanen: Kun kyyhkysset ka-tosivat / 107 800	Suzanne Collins: Matkijanärhi / 13 900	J. R. R. Tolkien: Ho-bitti eli sinne ja takai-sin / 14 000	Mauri Kunnas: Aarre-saari / 47 800
2011	Laila Hirvisaari: Minä Katariina / 83 900	—	—	Mauri Kunnas, Kata-riina Heilala (toim.): Kummallisuuksien kä-sikirja / 60 200
2010	Ilkka Remes: Shokkiaalto / 72 600	Stephenie Meyer: Bree Tannerin lyhyt elämä / 14 800	Ilkka Remes: Riski- raja / 14 600	Mauri Kunnas: Hurja Harri ja pullon henki / 65 700

Myyntilukuja tarkastellessa voi havaita, että myydyin nuorten aikuisten kirja on yleensä myynyt huomattavasti vähemmän kuin myydyimmät aikuisten, nuorten- tai lastenkirjat. Ainoastaan kahtena vuonna myydyimmällä nuortenkirjalla oli alemmat myyntiluvut kuin nuorten aikuisten kirjalla. Aikuisten ja lastenkirjat sen sijaan myyvät poikkeuksetta moninkertaisesti enemmän kuin nuorten aikuisten kirjat. On myös kiintoisaa havaita, että näistä seitsemästä nuorten aikuisten kirjasta peräti kuusi on käännettyä kirjallisuutta ja vain yksi kotimainen. Aikuisten ja lastenkirjoissa myydyimmät kirjat ovat jokaisena vuonna olleet poikkeuksetta kotimaisia, mutta toisaalta myydyimmistä nuortenkirjoista suurin osa on käännöskirjallisuutta. Kahdeksasta nuorten aikuisten kirjasta peräti neljästä on joko tehty elokuvasovitus tai ne kuuluvat kirjasarjaan, josta on tehty elokuvasovitus. Jäljelle jäävistä kolmesta kirjasta yksi on myös vuoden 2019 Finlandia Junior -palkinnon voittaja (Suomen Kirjasäätiö, [viitattu 15.9.2020]). Tällä on mahdollisesti ollut vaikutusta sen myyntimenestykseen. (Taulukko 1.)

Taulukosta näkee myös, että tietyt kirjailijat esiintyvät myydyimpien kirjojen listoilla useaan otteeseen. Aikuisten kirjallisuuden puolella Ilkka Remes on kirjoittanut neljästi vuoden parhaiten myyneen kirjan ja nuorten puolella J. K. Rowling ja Jeff Kinney ovat saaneet eniten menestystä kirjasarjoillaan. Lastenkirjallisuuden listalla Mauri Kunnaksen ylivoimainen suosio on ilmeinen. Nuorten aikuisten kirjallisuuden kohdalla näkee, että myydyin kirja on ollut kolmena vuotena John Greenin kirjoittama. Listoja siis dominoivat usein tietyt nimet. (Taulukko 1.) Toisin kuin Kunnaksen, Remeksen, Kinneyn tai Rowlingin kohdalla, John Greenin suosio on kuitenkin vähentynyt viime vuosina. Tämän voi nähdä muun muassa hänen laskevista myyntiluvuistaan edeltävässä taulukossa, ja myös edellisestä menestyneestä elokuvasovituksista on kulunut jo aikaa. Tällaisen tietyn yksittäisen pitkäaikaisen merkkikirjailijan puuttuminen saattaa siis myös vaikuttaa nuorten aikuisten kirjallisuuden suosion vaihteluun.

Aamulehden toimittaja Jussi Saarinen (2016) haastatteli tunnettuja suomalaisia nuorten aikuisten kirjailijoita Emmi Itärantaa ja Siiri Enorantaa aiheesta. Heidän näkemyksensä oli se, että Suomessa ero nuorten ja aikuisten kirjallisuuden välillä nähdään liian jyrkkänä. Syyksi tälle he näkivät vahvan realismin perinteen suomalai-

sessä kirjallisuudessa. Nuorten aikuisten kirjallisuudelle tyypillistä sen sijaan on pakopaikan tarjoaminen oikealta maailmalta (Wsoypro, [viitattu 9.6.2020]). Saarisen (2016) artikkelissa haastateltavat kirjailijat huomauttivat myös, että nuorten lukuinnon vähenemisestä puhutaan paljon ja sitä halutaan kohentaa, mutta silti nuorille suunnattua kirjallisuutta ylenkatsotaan. Niitä pidetään toisen luokan kirjoina eikä niitä markkinoida.

Samantapaisia ajatuksia tuo esille myös Helmet-kirjastojen Ilona Soinisen (2018) haastattelema tunnettu nuorten aikuisten kirjailija Salla Simukka. Nuorten aikuisten kirjallisuuden suosio oli hetken aikaa Suomessakin nousussa, mutta tilanne on taas laantumaan päin. Simukkakin korostaa sitä, kuinka vähäistä huomiota nuorten aikuisten kirjallisuus saa Suomessa usein osakseen. Aikuiset eivät usein edes tiedä nuorten aikuisten kirjallisuuden tarjonnasta, koska sitä ei markkinoida näkyvästi eikä siitä puhuta yleisesti paljoakaan. Simukan mukaan nuorille suunnatusta kirjasta täytyy tulla todella suuri hitti, jotta se saavuttaa myös aikuisten lukijoiden tietoisuuden. Siltikin aikuiset eivät hänen nähdäkseen lue mielellään kirjoja, jos tietävät niiden olevan nuoremmille lukijoille suunnattuja.

Myös itse kirjailija voi kokea saavansa vain vähäistä arvostusta, jos hän kirjoittaa pelkästään nuortenkirjallisuutena pidettäviä kirjoja. Näin kirjoittaa lasten- ja nuortenkirjailija Markku Karpio (2003), jonka mukaan kotimaista nuorten tai nuorten aikuisten kirjallisuutta eivät lue edes nuoret itse. Nuoret saattavat pitää käännetyistä nuortenkirjallisuudesta, mutta suomalainen nuortenkirja ei heitä houkuttele. Karpio nostaa myös esille sen, kuinka kirjailijaa itseään ei oteta vakavasti niin kauan kuin hän kirjoittaa nuortenkirjallisuutta. Jos nuortenkirjailijana tunnettu kirjailija kirjoittaa vaihteeksi aikuisille suunnatun kirjan, niin sitä pidetään hänen mukaansa kirjailijan esi-koisteoksena. Nuortenkirjojen parissa pysyvältä kirjailijalta sen sijaan saatetaan kysyä usein, milloin hän aikoo siirtyä aikuisten kirjallisuuden pariin. Nuortenkirjailija ei ole tämän näkemyksen mukaan ole vakavasti otettava, kun taas aikuisten kirjailija on.

3 KIRJALLISUUDEN LUOKITUS JA SIOITTAMINEN KIRJASTOISSA

3.1 Mitä kirjastoluokitus tarkoittaa

Suurella osalla Suomen yleisiä kirjastoja lasten- ja nuortenkirjallisuus on erotettu aikuisten kaunokirjallisuudesta. Niillä voi myös olla aivan omat osastonsa kirjaston tiloissa. Kirjastot eivät ole aina yhtä mieltä siitä, mitkä kirjat ovat lasten- ja mitkä nuortenkirjallisuutta, mutta erityisesti aikuisten ja nuortenkirjallisuuden väliin jäävät kaunokirjalliset teokset voi olla hankala sijoittaa. Osittain täytyy olla tietoinen oman kirjaston asiakaskunnasta ja pohtia, menestyisikö kyseinen kirja paremmin aikuisten vai nuortenosastolla. Yksi ratkaisu on tehdä nuorten aikuisten kirjallisuudelle oma erillinen hyllynsä, mutta mille osastolle hylly pitäisi sijoittaa? Ideaalitulanteessa sekä aikuiset että nuoret löytäisivät helposti tiensä nuorten aikuisten kirjojen luokse, mutta kuinka se voitaisiin käytännössä toteuttaa, etenkin jos aikuisille ja nuorille on olemassa omat erilliset osastonsa. Kuinka nuorten aikuisten kirjallisuus pitäisi siis sijoittaa kirjastoissa, jotta se saavuttaisi mahdollisimman suuren osan potentiaalista lukijakunnastaan?

Kaiken luokittelun pohjalla on samantapaisten asioiden yhdistäminen ja erilaisten asioiden erottaminen. Kirjastoyhteydessä luokituksella tarkoitetaan yleensä samantapaisten aineiston yhdistämistä sisällön ja aiheiden perusteella. Tällä aineiston jäsentelyllä pyritään helpottamaan aineiston löydettävyyttä. (Meriläinen 1984.) Kirjastoluokitukseen liittyy vahvasti aineiston sisällönkuvailu. Sisällönkuvailussa aineiston sisältö pyritään kuvaamaan muun muassa luokitusten ja asiasanojen avulla. Päämääränä on kirjaston käyttäjien tiedonhaun helpottaminen. Onnistunut sisällönkuvailu on aina asiakaslähtöistä ja pyrkii parhaansa mukaan varmistamaan käyttäjiä kiinnostavan kirjallisuuden löytymisen. Kuvailua tulee lähestyä asiakkaan näkökulmasta ja pohtia, kuinka käyttäjä voisi löytää tarvitsemansa aineiston helpoiten. (Finto 2020.)

Useissa Suomen yleisissä kirjastoissa on käytössä YKL eli yleisten kirjastojen luokitusjärjestelmä. Suomenkielinen kaunokirjallisuus on merkitty järjestelmään luokaksi 84.2. Muilta osin kaunokirjallisuutta ei ole järjestelmässä luokiteltu muutoin

kuin kielen perusteella. Muun muassa lasten- ja nuortenkirjallisuutta ei ole luokiteltu erikseen kyseisessä järjestelmässä. Ne ovat osa kaunokirjallisuuden luokkaa. (YKL, [viitattu 12.4.2021].) Kaunokirjallisuuden mahdolliset osastojaot ovat siten kirjasto-kohtaisia ja kirjastot voivat usein itse päättää, kuinka haluavat kaunokirjallisuutensa jaotella.

Kaunokirjallisuuden jaottelusta kirjastoissa on keskusteltu paljon erityisesti genrejaottelun suhteen. Monissa yleisissä kirjastoissa onkin nykyisin käytössä jonkinlainen jaottelujärjestelmä, jossa fiktio jaetaan osiin genren perusteella. Tarkoituksena on, että lukijat löytäisivät helposti sellaista kirjallisuutta, josta he pitävät. Nämä genrejaot eivät kuitenkaan ole yhtenäisiä ja kirjastot päättävät yleensä itse, kuinka tahtovat genrejaottelunsa toteuttaa. Kirjastoilla voi siis olla omia tapojaan eri genrejen merkitsemisessä ja sijoittelussa, koska yhteisestä järjestelmästä ei olla sovittu. Monet kirjastot eivät myöskään omista syistä tahdo ottaa järjestelmää käyttöön. (Hypén 2006.)

3.2 Kaunokirjallisuuden sijoittamisen ongelmat

Koska kirjastot voivat itse päättää, kuinka kaunokirjallisuutensa jaottelevat, saman kirjan voi löytää kahdesta kirjastosta eri luokasta (Kirjastolehti 2006). Ongelmia jaottelussa voi myös aiheuttaa se, että kaikki kirjat eivät välttämättä sovi pelkästään yhteen ainoaan genreen. Silti kirjalle täytyy sijoittaa johonkin ja tämä valinta voi vaikuttaa siihen, ketkä kirjan tulevat kirjaston hyllystä löytämään.

Tilanteet, joissa kirjan sijoittamisen kauaskantoisia vaikutuksia pitää miettiä tarkkaan, voivat olla kirjastoille varsin tuttuja. Tämä käy ilmi yhdysvaltalaisen kirjastoalan asiantuntijoiden Barry Trottin ja Vicki Novakin (2006) artikkelissa, jossa pohditaan kirjastojen genrejaottelun moniulotteisia vaikutuksia. He tuovat esille sen, kuinka jokin kirja voi sopia yhtä aikaa moneen eri genreen ja kuinka mutkikkaaksi se voi kirjan luokittelun tehdä, jos kirjasto käyttää genrejaottelua. Heidän mukaansa on paljon lukijoita, jotka joko lukevat pelkästään genrekirjallisuutta, tai sitten hylkäävät sen täysin. Tämän takia onkin hankalaa löytää paikka kirjalle, joka sopisi yhtä aikaa sekä genrejen ystäville kuin myös genrejä karttaville lukijoille. Kirja voi siis menettää osan potentiaalisesta lukijakunnastaan pelkän jaottelun perusteella.

Trott ja Novak (2006) huomioivat artikkelissaan myös sen, kuinka kirjailijat voivat tuotannossaan vaihdella eri genrejen välillä ja millaista pohdintaa tämä herättää jaottelun suhteen. Onko siis tärkeää, että kaikki saman kirjailijan kirjat löytyvät samasta paikasta vai pitäisikö ne jaotella sisältönsä mukaisesti? Trott ja Novak esittävät mahdolliseksi ratkaisuksi näille genrejaottelusta syntyville ongelmille sen, että kirjaa hankittaisiin kirjastoon useampi kappale, jotta se voitaisiin sijoittaa yhtä aikaa moneen eri genrehyllyyn. He kuitenkin toteavat, että tämä ei yleensä ottaen ole kirjastoille kovinkaan käytännöllinen ratkaisu, koska ensinnäkään varat eivät helposti riittäisi siihen ja toisekseen hyllytilaa ei välttämättä olisi tarpeeksi.

Kurikan pääkirjastossa aikuisten kaunokirjallisuudesta vastaava kirjastonhoitaja Katarina Pirilä (2020) näkee asian niin, että jos genren vaihdos on hienovarainen, kuten vaikkapa vaihdos dekkareista jännityskirjallisuuteen, kirjat voidaan ehkä laittaa samaan hyllyyn. Jos taas kirjailija vaihtaa vaikkapa scifistä romantiikkaan, kirjat sijoitellaan eri paikkoihin genrejensä mukaan. Hän myös mainitsee, että jos kirjasarjan ensimmäinen osa on vaikkapa mihinkään tiettyyn genreen kuulumaton ja loput osat selvää fantasiaa, niin kirjat sijoitetaan mieluiten samaan hyllyyn, jotta sarjan kirjat löytyisivät samasta paikasta.

3.3 Nuorten aikuisten kaunokirjallisuuden sijoittaminen

Koska raja nuorten aikuisten ja aikuisten kirjallisuuden välillä on sisällöllisesti joskus lähes olematon, tämä voi muodostua haasteeksi myös kirjastoille jaottelun suhteen. Käytäntö ainakin joissakin kirjastoissa vaikuttaa olevan, että jaotteluun vaikuttaa ensisijaisesti kustantajan antama luokitus ja kirjan markkinointi. (Mäensivu & Soininen 2018.) Loppujen lopuksi kirjastoilla itsellään on kuitenkin valta sijoittaa kirja niin kuin itse parhaaksi näkee, kuten käy ilmi Tuusulan pääkirjaston blogitekstistä (Kirjeitä kirjastosta 2013). He kertovat, että monet kirjat sijoittuvat johonkin nuorten aikuisten ja aikuisten kirjallisuuden välimaastoon ja on kirjaston työntekijöiden oman harkinnan varassa, mihin kirja lopulta sijoitetaan. Heidän mukaansa sijoittelussa otetaan usein myös huomioon se, että nuorten kynnys hakea luettavaa aikuistenosastolta on tyypillisesti pienempi, kuin aikuisten kynnys hakea luettavaa nuortenosastolta.

Siispä nuorille aikuisille suunnattuja kirjoja pyritäänkin välillä sijoittamaan esille siten, että aikuisetkin lukijat voivat löytää niitä aivan sattumalta ilman, että heidän tarvitsisi mennä erikseen nuortenosastolle löytääkseen kirjan.

Kirjastoilla voi kuitenkin olla hankaluuksia päättää, mitkä kirjat ovat nuorten aikuisten kirjoja. Voi olla kirjoja, joissa päähenkilö on lapsi tai nuori eikä tarina muistuta tyyliältään tai tunnelmaltaan lainkaan niitä piirteitä, joita aikuisille suunnatulla kirjallisuudella voisi olettaa olevan. Siitä huolimatta niitä voidaan pitää yleisesti aikuisten kirjallisuutena. Esimerkki tällaisesta hieman epätyypillisestä aikuisille suunnatusta kirjallisuudesta on Alan Bradley'n kirjoittama 1930-luvun Isoon-Britanniaan sijoittuva Flavia de Luce -dekkarisarja, jonka päähenkilönä toimii 12-vuotias nuori tyttö. tarinat ovat tunnelmaltaan humoristisia ja tapahtumat kerrotaan uteliaan 12-vuotiaan tytön näkökulmasta. Kirjat käsittelevät silloin tällöin raskaitakin teemoja, mutta kaikki nähdään lapsen silmin eivätkä aiheet missään vaiheessa tee kirjoista tummasävyisiä tai erityisen vakavamielisiä. Tämän lisäksi jokaisen kirjan ytimessä on murha, jota nuori Flavia ryhtyy omillaan tutkimaan, mutta murhia ei kuvailla suurella tarkkuudella tai raakuudella. (Roddy 2015; Gunderson 2018.) Kaikesta tästä huolimatta sarjan kirjat luokitellaan usein kustantajien ja kirjastojen puolelta aikuisten kirjallisuudeksi (Eepos-Finna: hakusana Flavia de Luce, [viitattu 3.9.2020]; Kuolon kultaiset kiehkurat, [viitattu 3.9.2020]; The Golden Tresses of The Dead, [viitattu 3.9.2020]).

Vastaavanlainen tapaus on myös Markus Zusakin menestyskirja Kirjavaras. Kirjan päähenkilö on nuori eikä tarinaa tässäkään tapauksessa lähestytä erityisen aikuismaisesta näkökulmasta, mutta kirjan natsi-Saksaan ja holokaustiin keskittyvät teemat ovat hyvin raskaita ja tunnelma on melko synkkä. Lisäksi kirjan kertojana toimiva kuoleman personifikaatio luo tarinalle jatkuvan synkän pohjavireen. Kirjavaras vaikuttaisi siis täyttävän aikuisille suunnatun kirjan vaatimukset kattavammin kuin esimerkiksi Flavia de Luce -sarja, mutta silti sen kohdalla on havaittavissa enemmän kiistelyä lukijoiden keskuudessa kirjan luokittelusta. (Goodreads 2012; Goodreads 2014; MacNish 2012.) Tämä voi kuitenkin johtua kirjan saavuttamasta menetyksestä ja elokuvasovituksesta, jonka kautta kirja on saavuttanut suuremman lukijakunnan ja siten keskustelua syntyy enemmän. Suomalaisen kustantamon Otavan

sivuilla Kirjavaras on luokiteltu lasten- ja nuortenkirjaksi mutta esimerkiksi (Kirjavaras, [viitattu 3.9.2020]). Etelä-Pohjanmaan Eepos-kirjastoissa teos on sijoitettu poikkeuksetta aikuisten osastolle, vaikka joistakin kirjastoista sen voi löytää aikuisten osaston lisäksi myös nuorten aikuisten osastolta (Eepos-finna: hakusana Kirjavaras, [viitattu 3.9.2020]).

Tämän lisäksi on myös kirjallisuutta, joka täyttää periaatteessa kaikki aikuisille suunnatun kirjallisuuden kriteerit, mutta silti sen voi löytää kirjastoista vain nuortenosastolta. Eräs esimerkki tällaisesta kirjasta on suomenruotsalaisen fantasiakirjailijan Maria Turtschaninoffin Punaisen luostarin kronikoita -trilogian toinen osa Naondel. Kirjan kertojat joutuvat kärsimään julman miehen haaremissa vuosia, osa jopa vuosikymmeniä ja tarina on täynnä raakuutta, synkkiä teemoja ja rankkoja aiheita, joita käsitellään varsin suorasukaisesti. Kirjan päähenkilöt ovat kylläkin usein nuoria tullessaan tarinaan mukaan, mutta lopussa osa kertojista on ehtinyt jo vanhuksiksi asti. Tämän lisäksi päähenkilöt kertovat tarinansa muistelmien muodossa, joten jopa niissä luvuissa, joissa he kertovat nuoruudestaan, tyyli on selvästi muisteleva ja nuoruutta aikuisen näkökulmasta tarkasteleva.

Jos Naondelin tarinan piirteitä siis vertaillaan aiemmassa luvussa esille tuotuihin aikuisille suunnatun kirjallisuuden tyylipiirteisiin voi havaita sen täyttävän ne kattavasti. Sen sijaan nuorille tai nuorille aikuisille suunnatun kirjallisuuden piirteet eivät sovi kuvaamaan kirjan sisältöä juuri lainkaan. Tästä huolimatta kustantaja on antanut kirjalle ikäluokituksen +15 ja Etelä-Pohjanmaan yleisissä kirjastoissa kirja on merkitty nuorten tai nuorten aikuisten kirjaksi (Eepos-finna: hakusana Naondel, [viitattu 3.9.2020]; Naondel, [viitattu 3.9.2020]). Kirjan markkinointiin ja sijoittamiseen kirjastoissa voi kuitenkin vaikuttaa sen asema trilogian toisena osana mikä tarkoittaa sitä, että sen luokituksessa ja markkinoinnissa pyritään mitä luultavimmin yhtenäisyyteen sarjan muiden osien kanssa.

Ei kuitenkaan olisi ehkä kovinkaan tavatonta väittää, että trilogian kaksi muutakin osaa Maresi ja Maresin voima sopisivat aivan yhtä hyvin aikuisille kuin nuoremmillekin lukijoille. Kustantaja on määritellyt kummankin kirjan ikäsuositukseksi +12 (Maresi, [viitattu 3.9.2020]; Maresin voima, [viitattu 3.9.2020]). Se on ymmärrettävää, koska kirjojen päähenkilö on nuori ja vaikka kummassakin kirjassa käsitellään rankkojakin aiheita, ne jäävät usein enemmän taka-alalle. Tämän perusteella ne ovat

siis paljon lähempänä nuorten aikuisten kirjallisuutta kuin sarjan toinen osa Naandel. Toisaalta niiden voisi kuitenkin nähdä olevan lähempänä aikuisten kirjallisuutta kuin esimerkiksi Flavia de Luce -sarjan kirjat, joihin voi törmätä Suomessa kirjastojen aikuisten osastolla.

3.4 Kuluttajakäyttäytyminen ja lainapäätökset

Voidakseen ymmärtää kirjaston asiakkaiden kirjavalintaperiaatteita, täytyy ensin käsitellä kuluttajakäyttäytymisen teorian periaatteet. Kuluttajakäyttäytymisen tutkimus pyrkii vastaamaan kysymyksiin siitä, mitkä tekijät voivat vaikuttaa kuluttajien tekemiin valintoihin. Sen ymmärtämiseksi on myös esitetty jo satojen vuosien ajan useita erilaisia teorioita ja malleja, joissa kuluttajien valintoja on perusteltu erilaisin päätelmäketjuin. Tutkimuksissa keskitytään yleensä tuotteen tai palvelun hankinta-, kulu- tai hävittämisvaiheiden motiivien lähempään tarkasteluun. (Bray 2008.)

Monenlaisilla asioilla voi olla vaikutusta kuluttajan tekemiin valintoihin. Ensinnäkin tuotteen markkinointi on eräs tärkeistä vaikuttajista. Tällä tarkoitetaan muun muassa tuotteen ulkomuotoa, mainontaa ja esillepanoa. Myös henkilökohtaiset syyt kuten ikä, sukupuoli ja koulutustausta voivat vaikuttaa valintoihin. (Hopper 2020.)

Tunnettu yhdysvaltalainen psykologi James A. Bayton (1958) määrittelee, että ihmisen käytöstä ohjaavat nämä kolme tekijää: motiivi, kognitio ja oppiminen. Motiivi tarkoittaa tässä tapauksessa muun muassa kaikkia niitä haluja ja toiveita, jotka saavat ihmisen toimimaan tietyllä tavalla. Kognitio sen sijaan kattaa esimerkiksi ihmisen ajatukset, muistot ja näkemykset. Oppimisella tarkoitetaan erilaisia käytöksessä ilmenneitä muutoksia, joita on aikaa myöten ilmennyt. Baytonin (1958) mukaan näitä kolmea tekijää tarkastelemalla on mahdollista ymmärtää kuluttajan tekemiä valintoja ja erinäisiä syitä, jotka siihen ovat johtaneet.

John C. Mowen (1993) huomioi myös kuluttajien jakamisen kohderyhmiin. Hänen mukaansa ihmiset on mahdollista jakaa eri kohderyhmiin muun muassa iän tai kulttuurin perusteella. Kuluttajan tarpeet ja käyttäytyminen voivat vaihdella sen mukaan, mihin kohderyhmään henkilö kuuluu. Mowen tarkoittaa kuitenkin, että näiden ryhmien välillä olevat rajat ja erot ovat epätarkkoja. Siispä ei voi väittää, että esimerkiksi

kaikki samaan ikäluokkaan kuuluvat käyttäytyisivät kuluttajina samalla tavoin. Kuluttajien jakaminen erillisiin ryhmiin voi kuitenkin auttaa havaitsemaan yhtäläisyyksiä sellaisten kuluttajien keskuudessa, joita yhdistää jokin piirre.

Mowen (1993) kiinnittää huomiota myös kuluttajien asenteiden vaikutukseen ja syntyyn. Hän esimerkiksi mainitsee, että kuulopuheilla voi olla kuluttajalle suuri merkitys. Erityisesti negatiiviset kuulopuheet voivat hänen mukaansa vaikuttaa kuluttajan valintoihin. Myös positiiviset kuulopuheet ovat toki merkittäviä, mutta Mowenin mukaan kielteisten asioiden painoarvo on monesti kuluttajalle paljon painavampi.

Tämän opinnäytetyön kannalta on erittäin oleellista ymmärtää, kuinka kirjaston asiakkaat valitsevat kirjat, jotka lainaavat. Onko edes mahdollista, että aikuinen lukija jättäisi kiinnostavan kirjan hyllyyn vain siksi, että se on merkitty nuorten tai nuorten aikuisten kirjaksi? Onko nuorelle selvää, että häntä kiinnostavia kirjoja voi löytyä myös aikuisten osastolta? Mikä on asiakkaalle olennaista, kun hän tulee kirjastoon etsimään itselleen mieluisaa luettavaa?

On havaittu, että puolet kirjaston kävijöistä tulevat kirjastoon hakemaan jotain tiettyä kirjaa, loput haluavat vain etsiskellä luettavaa ilman ennakkotoiveita. Puolet niistä, jotka tulevat hakemaan jotain tiettyä eivät löydä etsimäänsä ja päätyvät valitsemaan sattumalta jonkin lähistöllä olevan kiinnostavan näköisen kirjan. Tätä kautta siis noin 75 % kirjaston kävijöistä valitsisi lainattavat kirjansa sattumalta. (Openingthebook, [viitattu 15.8.2020].) Herääkin kysymys millä periaatteella nämä 75 % lopulta valitsevat ne sattumanvaraiset kirjat, jotka he päätyvät lainaamaan.

Uusi-Seelantilainen kirjastoalan opiskelija Kamy Ooi (2008) tutki sitä, millaiset asiat vaikuttavat aikuisten kaunokirjallisuuden lukijoiden lainapäätöksiin. Hän suoritti tutkimuksensa haastatteleamalla kahtatoista ahkeraa lukijaa. Tutkimuksen tuloksena oli, että monenlaiset tekijät saattoivat vaikuttaa lainapäätökseen. Näihin tekijöihin lukeutui muun muassa lukijan mielentila ja erityisesti elämäntila sekä ympärillä tapahtuvat asiat. Ooi havaitsi myös, että lukijoiden henkilökohtaisilla arvoilla oli vaikutusta siihen, millaisia kirjoja he päätyivät lainaamaan. Eräs vastaajista ei esimerkiksi halunnut lukea kirjallisuutta, jossa esiintyi paljon väkivaltaa. Tämän vuoksi hän ei halunnut lukea esimerkiksi sotakirjallisuutta. Lisäksi vastaajilta kysyttiin, mikä saa heidät pitämään siitä kirjallisuudesta, jota he mieluiten lukevat. Vastauksista saattoi

huomata, että vastaajilla oli mieltymyksiä tietynlaisia juonia, henkilöhahmoja, tarinankerronnan tyylejä ja etenemisvauhteja kohtaan. Näistä elementeistä koostuu kirjan tunnelma, joka voi olla lukijoille jopa tärkeämpää, kuin kirjan aihe.

Eräs Ooin (2008) tutkimuksen havainnoista oli myös se, että lukijat eivät välttämättä suhtautuneet suosikkigenreensä kuuluviin kirjoihin varauksetta. Joissain lempigenreen kuuluvissa kirjoissa saattoi olla tiettyjä piirteitä, joita he mielellään välttelivät. Esimerkiksi eräs scifin ystävä ei halunnut lukea kirjoja, jotka käsittelevät aikamatkustusta. Samoin eräs toinen vastaaja ei halunnut lukea genrekirjallisuutta, koska piti sitä liian ennalta-arvattavana. Siitä huolimatta hän luki mielellään sellaisia dekkareita, joiden havaitsi olevan riittävän korkeatasoisia. Pelkkä genre ei siis aina riittänyt tekemään kirjasta vastaajille kiehtovaa tai luotaantyöntävää. Kirjan omat erityispiirteet olivat heidän lainapäätöksensä kannalta tärkeämpiä.

Tampereen yliopiston Katariina Saarinen ja Pertti Vakkari (2012) käyttivät lukijoiden kirjavalintaan keskittyvässä laadullisessa tutkimuksessaan kolmen lukijatyyppin mallia. Nämä kolme lukijatyyppiä olivat eskapisti, esteetikko ja realisti ja näiden kolmen lukijatyyppin avulla on mahdollista jaotella kirjaston asiakkaat sen mukaan, mitä he hakevat kirjallisuudelta. Tutkimuksessa havaittiin, että eskapistit pitivät erityisen tärkeänä sitä, että kirjassa vaikutti olevan selkeä juoni ja siinä oli jotain, mihin samaistua. Myös tarinan mukaansatempaavuus ja kyky herättää tunteita mainittiin tärkeinä kriteereinä. Lisäksi korostettiin erityisesti tekstin mukaansatempaavuutta ja tarinan tapahtumarikkautta. Yleisesti ottaen eskapistien kriteerit perustuivat siis juonen tyyliin ja tarinakerronnan tenhoavuuteen. Toinen ryhmä eli esteetikot sen sijaan mainitsivat oleellisiksi kriteereiksi kirjan käyttämän kielen hienovaraisuuden, henkilöhahmojen syvällisyyden, uusien näkemysten esittelemisen ja pohdinnan herättelyn. He siis kaipasivat lähinnä ajatuksia herättelevää syvällistä kirjallisuutta, joka on kielellisesti kaunista. Viimeinen ryhmä eli realistit muistutti vastauksiltaan eskapisteja siinä mielessä, että hekin toivovat kirjalta samaistuttavuutta, mutta sen lisäksi he odottivat kirjan keskittyvän jokapäiväisen arjen realistiseen kuvailemiseen. Kirjoilta toivottiin myös historiallista kerrontaa ja vähäistä henkilöhahmokaartia.

4 TUTKIMUSONGELMA JA TOTEUTUS

4.1 Tutkimusongelma ja -kysymykset

Opinnäytetyön keskiössä on kysymys siitä, saavuttaako nuorten aikuisten kirjallisuus potentiaaliset lukijansa kirjastoissa. Onko kirjat siis jaoteltu ja sijoitettu siten, että ne päätyvät lukijoiden käsiin? Aihetta lähestytään kirjastojen aineiston luokituksen, jaottelun ja sijoittamisen näkökulmasta. Työn kohderyhmänä ovat aikuiset ja nuoret kaunokirjallisuuden lukijat.

Toinen oleellinen näkökulma on ikäjaon merkitys kirjaa lainattaessa. Tämän osion tuloksia verrataan erityisesti tilanteeseen Yhdysvalloissa, jossa nuorten aikuisten kirjallisuus nauttii suurta suosiota myös aikuisten lukijoiden keskuudessa. Kaiken ytimessä on siten kysymys siitä, kuinka paljon kirjan jaottelu joko aikuisten, nuorten tai nuorten aikuisten kirjaksi vaikuttaa asiakkaan lainapäätökseen. Tätä kysymystä lähestytään erityisesti aikuisten lukijoiden näkökulmasta, mutta nuortenkin näkökulma otetaan huomioon. Tutkimuksen keskeiset kysymykset voisi tiivistää näin:

- Millainen vaikutus kirjan ikäjaottelulla on lainapäätökseen?
- Millainen vaikutus kirjastojen osastojaolla on lainapäätökseen?
- Millainen mielikuva lukijoilla on nuorten aikuisten kirjallisuudesta?

Tavoitteena on siis selvittää, kuinka suuri merkitys ikäjaottelulla on kirjaston asiakkaille ja minkälaiset asiat voivat vaikuttaa näkemykseen. Pelkän kyselyn avulla on hankala päästä selville mahdollisen ongelman perimmäisistä syistä. Tulokset voivat kuitenkin antaa suuntaa sille, kuinka kirjastojen kannattaisi nuorten aikuisten kirjallisuus sijoitella. Merkittävä osa kirjastojen tehtävää on kuitenkin pitää huolta siitä, että kirjoja luetaan ja lukijat löytävät kirjansa. Lainatakseni kirjastoille tärkeää Ranganathanin lakia: "jokaiselle lukijalle kirja, jokaiselle kirjalle lukija".

4.2 Tutkimusmenetelmä

Tutkimusta tehtäessä on tärkeää perehtyä siihen, millaisilla menetelmillä tutkimuksen voi toteuttaa. On myös oleellista ymmärtää, millä tavoin menetelmän valinta vaikuttaa itse tutkimukseen ja sen tuloksiin. Tutkimusmenetelmää pohtiessa on hyvä tutustua muihin samantapaisiin tutkimuksiin ja pohtia niiden avulla, mitkä menetelmät sopivat parhaiten oman tutkimuksen tarkoitukseen. Ensinnäkin on hyvä miettiä, onko kyseessä poikittaistutkimus vai pitkittäistutkimus. Poikittaistutkimuksessa aineistoa kerätään vain kerran, kun taas pitkittäistutkimuksessa tehdään useita tutkimuksia eri aikaväleillä. Poikittaistutkimus on soveltuva keino silloin, kun tutkitaan jonkin ilmiön esiintyvyyttä ja luonnetta tietyllä hetkellä. Sen kautta ei kuitenkaan pysty tutkimaan sitä, mitkä asiat ilmiöön vaikuttavat. Erinäisten syyseuraussuhteiden tutkiminen onnistuu paremmin pitkittäistutkimuksen keinoin. (Vastamäki 2015.)

Kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus perehtyy tutkimaan lukumääriin ja prosentteihin liittyviä kysymyksiä. Tutkimuksen vastaukset ovat tavallisesti numeerisessa muodossa ja niiden avulla voidaan muodostaa tulosta havainnollistavia taulukoita ja tilastoja. Tutkimuksella voidaan myös analysoida asioiden välisiä riippuvuuksia ja suhdannaisuuksia. Määrällinen tutkimus keskittyy antamaan yleistettävän tilannekuvan tutkimuksen aiheesta, eikä kykene perehtymään tutkimuksen aiheen taustoihin. (Heikkilä 2008.)

Kyselytutkimus on eräs perinteisistä määrällisen tutkimuksen aineistonkeruunmenetelmistä, jonka muoto voi vaihdella tutkimuksen tarkoituksen ja kohderyhmän mukaan. Aineistoa siis kerätään kyselylomakkeella, jonka kysymysten muotoilun kanssa tulee olla tarkka, jotta ne eivät olisi johdattelevia tai hankalasti ymmärrettäviä. Kysymykset rakennetaan tutkimuksen tavoitteiden ja tutkimusongelman perusteella. On tärkeää, että kysely keskittyy tutkimukselle olennaisiin kysymyksiin. Kaikkea ei kuitenkaan voi mitata ja tällaisessa tilanteessa mittarit eli kysymykset voi muodostaa tutkimuksen aiheen käsitteiden pohjalta. Teorian hyvä tuntemus on siis myös olennainen osa kyselytutkimuksen rakentamista. (Valli 2015.)

Itse kysely on hyvä aloittaa helpoilla taustakysymyksillä. Ne toimivat eräänlaisena lämmittelynä vastaajalle ja niiden avulla voidaan myös tarkastella tutkimuksen tuloksia esimerkiksi vastaajien sukupuolen näkökulmasta. Taustakysymyksistä edetään helppoihin aiheeseen liittyviin kysymyksiin, joista voi tutkimuksen puolivaiheilla siirtyä mahdollisiin hankaliin kysymyksiin. Nämä kysymykset ovat niitä, jotka ovat kyselylle erityisen tärkeitä. Kyselyn voi lopettaa muutamalla helpolla kysymyksellä, jotka eivät ole yhtä tärkeitä. Tällainen järjestys on toimivin siksi, että vastaajan innokkuus ja motivaatio ovat usein korkeimmillaan kyselyn puolivälissä ja loppua kohti mielenkiinto voi helposti hiipua. Tähän voi kuitenkin vaikuttaa kyselyn pituus kuin myöskin se, kuinka tärkeä kyselyn aihe on vastaajalle. Kysely ei siis saa olla liian pitkä, koska vastaajat saattavat jättää vastaamisen kesken tai vastausten laatu kärsii kunnollisen pohdinnan puuttuessa. Kyselyn kielenkäyttökin on tärkeää, koska kankeasti asetetut kysymykset voivat tehdä vastaamisesta epämiellyttävää. (Valli 2015.)

Verkkokyselyn käyttäminen tutkimuksessa helpottaa tutkimuksen toteutusta monin tavoin. Verkossa toteutettu kysely on tutkijalle edullinen vaihtoehto, joka helpottaa myös vastausten saamista maantieteellisesti laajalta alueelta. Tutkimusprosessi käy myös nopeammin, kun kyselyn voi lähettää sähköisesti ja myös vastaukset ovat automaattisesti sähköisessä muodossa. Verkkokyselyyn voi myös sisällyttää visuaalisia kysymyksiä eri tavalla kuin paperilomakkeilla toteutettavissa kyselyissä. Tällä tavoin voidaan parantaa kysymysten ymmärrettävyyttä ja havainnollistavuutta. Näissä verkkokyselyn sallimissa hienouksissa tulee kuitenkin muistaa kyselyn kohderyhmä ja varmistaa, että kysymykset ovat ymmärrettävässä muodossa. Verkkokyselyä rakennettaessa täytyy myös muistaa erilaiset laitteet, joilla kyselyyn tulla potentiaalisesti vastaamaan. Vastaamisen tulisi olla helppoa niin älypuhelimella kuin tietokoneellakin. Tässäkin olisi hyvä pohtia kohderyhmää ja sitä, millaisilla laitteilla he mahdollisesti vastaavat kyselyyn. (Perkkilä & Valli 2015.)

Sosiaalisen median eri kanavat ovat yksi keino saada verkkokyselyllä vastaajia. Tällöin tutkijan täytyy kuitenkin ottaa työssään huomioon, ettei kyseessä ole otanta vaan näyte. Tämä johtuu siitä, että tutkija ei tässä tapauksessa valitse vastaajiaan itse. Sosiaalisen median hyödyntäminen voi kuitenkin auttaa tutkijaa löytämään ryhmiä, jotka keskittyvät tutkimuksen aiheeseen. Tätä kautta voidaan siis saavuttaa

aiheesta kiinnostuneita henkilöitä, joita voidaan pyytää vastaamaan kyselyyn. Sosiaalisen median kanavia ja ryhmiä käytettäessä täytyy kuitenkin pohdiskella sitä, minkälaiset potentiaaliset vastaajat jäävät ulkopuolelle. Kannattaa siis miettiä sitä, millaisia vastaajia ei voi saavuttaa sosiaalisen median ja sen erilaisten ryhmien avulla. (Perkkilä & Valli 2015.)

Kun kyselytutkimusta lähdetään rakentamaan, tulee tietysti miettiä kysymyksiä. Kysymysten kanssa on hyvä olla erittäin tarkka ja huolellinen. Sanavalinnat voivat vaikuttaa huomattavasti siihen, kuinka hyvin vastaajat osaavat kysymyksen tulkita ja tulkitsevatko he sen sillä tavoin, kuin tutkija tarkoitti. Kysymykset eivät saa siis olla liian moniselitteisiä, vaan vastaajan tulee ymmärtää kysyttävä asia helposti. Tämä parantaa tutkimuksen tulosten paikkansapitävyyttä. Vastaajalla ei myöskään ole aina kysymykseen vain yhtä oikeaa vastausta. Varsinkin jos kyseessä on mielipiteisiin liittyvä kysymys, vastaaja saattaa kokea tarvetta antaa useamman vastauksen. Kysymysten ja valmiiden vastausten muodostamisessa kannattaisi ottaa tämä huomioon ja pyrkiä varmistamaan, että kysymyksiin on helppo vastata, vaikka niihin olisi monta mahdollista vastausta. Mahdollisia vastauksia täytyy siten olla riittävän paljon, mutta liian suuri määrä vaihtoehtoja voi hankaloittaa tulosten myöhempää analysointia. (Perkkilä & Valli 2015.)

Jos tutkimus perehtyy asioiden merkityksen pohtimiseen, tutkijan täytyy ottaa niin kysymysten muotoilussa kuin myös koko tutkimuksen rakentamisessa huomioon merkitysten syvempi luonne. Merkitysten tutkimisesta tekee hankalaa se, että merkitykset syntyvät eri asioiden välisistä suhteista. Täten samat asiat voivat olla eri ihmisille merkityksiltään aivan erilaisia. Tämä tulee huomioida kysymysten muotoilussa, jotta haettu merkitys ymmärrettäisiin oikein. Tutkijan tulee myös pohtia sitä, mitä tutkimuksen aihe merkitsee hänelle ja kuinka se näkyy tutkimuksessa. Tutkijalla on omien merkitystensä kautta syntynyt esiymmärrys tutkimuksen aiheesta, joka ilmenee usein siinä, millaisia vastauksia hän odottaa tutkimukselta saavansa. Tämä esiymmärrys voi vaikuttaa siihen, kuinka hän muotoilee tutkimuksensa kysymykset ja millä tavoin hän tutkimuksensa toteuttaa. Koska aiheen merkitys tutkijalle itselleen voi vaikuttaa tutkimuksen onnistumiseen, tutkijan tulisi tutkailla omaa esiymmärrystään ja pyrkiä näkemään omat lähtökohtansa. (Moilanen & Rähö 2015.)

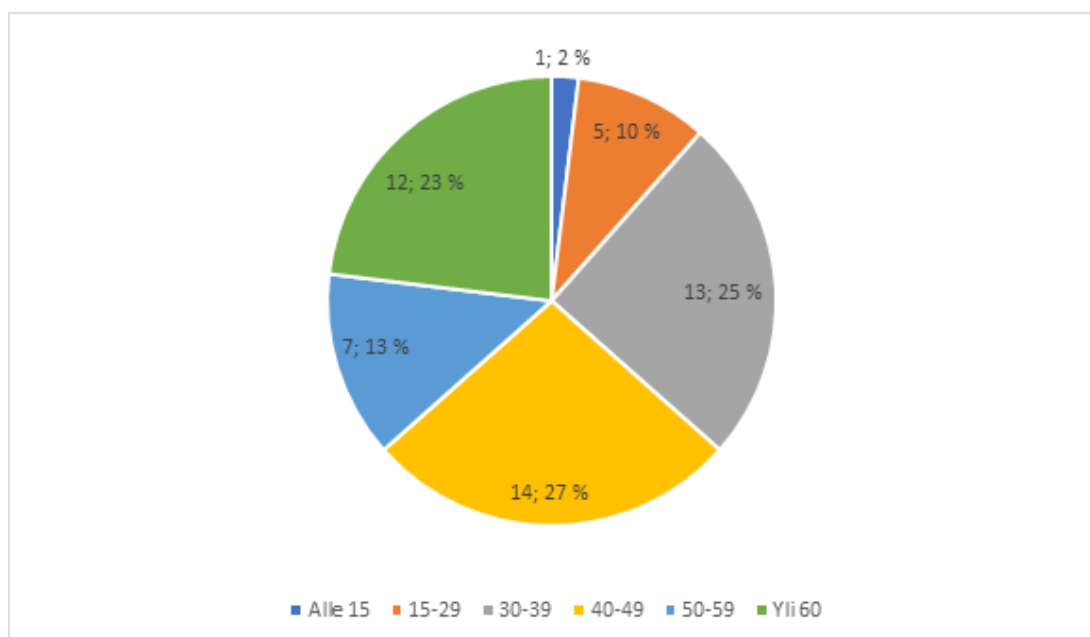
Kysymysten muotoilun ohella mittareiden valinta on toinen kyselytutkimuksen tärkeimmistä elementeistä. Valmiiden mittareiden käyttö on sikäli suositeltavaa, että sitä kautta pystyy vertaamaan uuden tutkimuksen tuloksia vanhempiin, samankaltaisiin tutkimuksiin, joiden kyselyissä on käytetty samoja mittareita. Tämä voi rikastaa tulosten analysointia. Jos aiemmat tutkimukset on kuitenkin tehty eri kohderyhmille kuin oma tutkimus, niin silloin täytyy huomioida se, että eri mittarit soveltuvat eri kohderyhmille eri tavoin. Jos kuitenkin päätyy luomaan itse uusia mittareita omaan kyselyynsä, on tärkeää tarkistaa niiden toimivuus esitutkimuksella. Käyttämällä kyselyn läpi muutamalla koevastaajalla on mahdollista selvittää, kuinka hyvin mittarit toimivat ja kuinka niitä pitäisi mahdollisesti muokata vastaamisen helpottamiseksi. (Vastamäki 2015.)

5 TUTKIMUSTULOSTEN ANALYYSI

5.1 Perustiedot

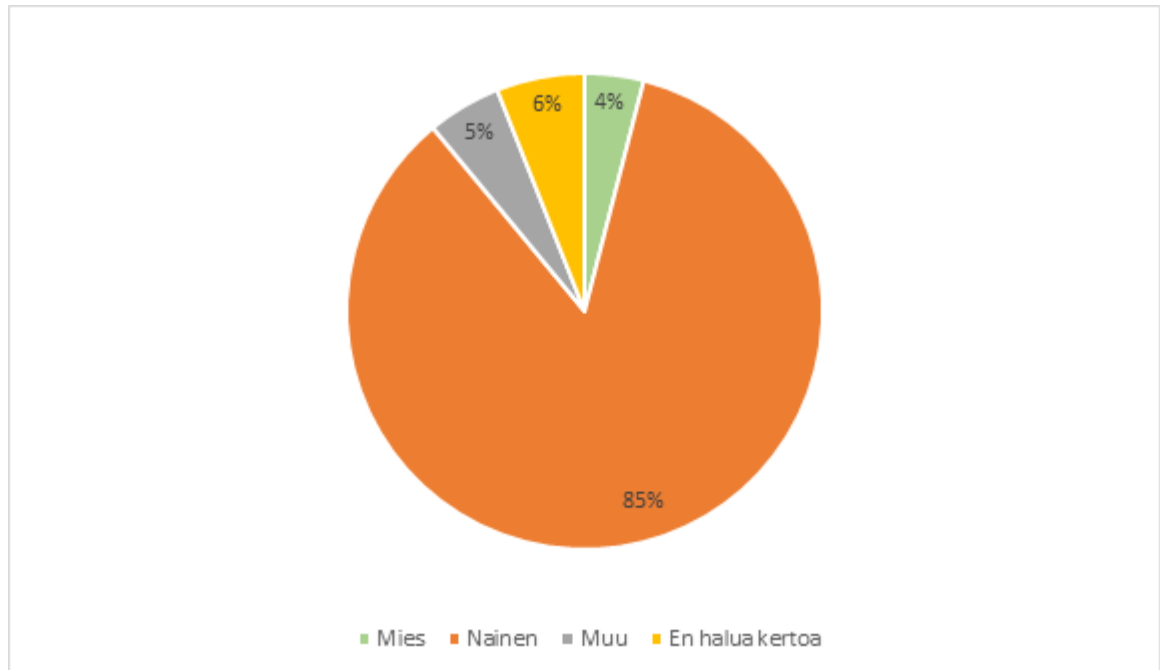
Kysely julkaistiin "Kirjallisuuden ystävät" -Facebook ryhmässä ja siihen vastasi aikavälillä 31.3 - 14.4 yhteensä 53 henkilöä. Kyselyä ei mainostettu muilla kanavilla ja siitä tehtiin kaksi nostoa ryhmässä. Kysely ja sen saateteksti ovat löydettävissä työn liitteinä 1 ja 2. Kysely julkaistiin juuri tässä ryhmässä siksi, että sen kautta oli mahdollista tavoittaa mahdollisimman laajasti eri ikäisiä ja erilaista kirjallisuutta lukevia ahkeria lukijoita. Kyselyä häytti ongelma, jossa eräs kysymyksistä ei toiminut toivotulla tavalla mobiililaitteilla. Kysymykseen oli hankala vastata mobiililaitteilla, joten kysymyksen ohkeen laitettiin viesti, että mobiililaitteella vastaajat voivat tarvittaessa ohittaa kysymyksen. Kysymys muuttui mobiililaitteilla niin vaikeaselkoiseksi, että osa vastaajista olisi saattanut jättää kyselyn sen takia kokonaan kesken.

Kyselyllä pyrittiin tavoittamaan pääasiassa aikuisia lukijoita, mutta myös nuoria vastaajia toivottiin. Lopulta vastaajista 88 % oli yli 30-vuotiaita ja näistä vastaajista yli puolet 30–49-vuotiaita. Vastaajista siis vain 12 % oli alle 30-vuotiaita. (Kuvio 1.) Tuloksia tullaan analysoimaan useaan otteeseen vastaajien ikäjakaumien perusteella.

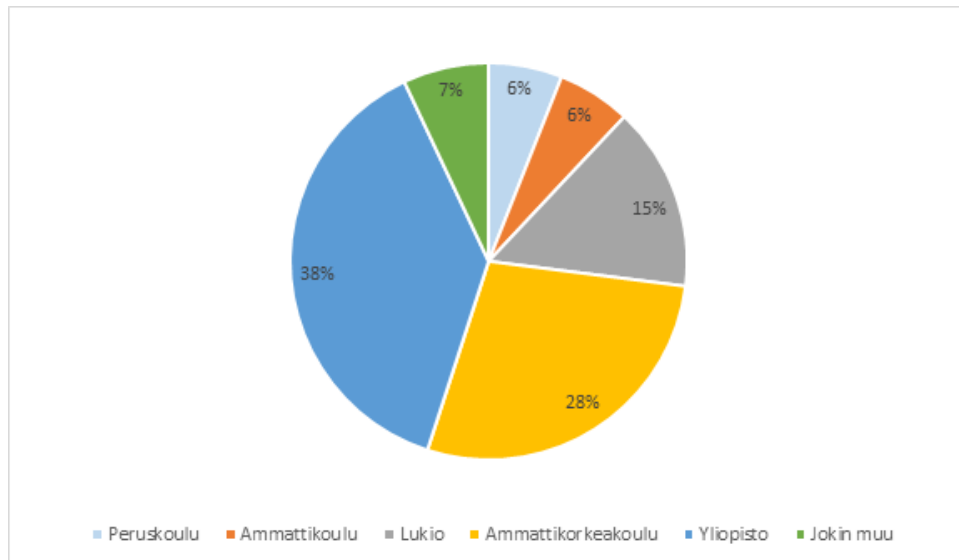
Kuvio 1. Vastaajien ikäjakauma (N=52).

Kuten kuviosta 2 voi nähdä, valtaosa kyselyyn vastanneista oli naisia, noin 85 %. Kolme vastaajaa ei identifioitunut mieheksi eikä naiseksi ja kolme muuta ei halunnut kertoa. Miehiä kyselyyn vastanneista oli kaksi. Toinen miehistä oli kyselyn ainoa alle 15-vuotias vastaaja ja toinen vastaajista edusti 30–39-vuotiaiden ikäryhmää.

Kuvio 2. Vastaajien sukupuolijakauma (N=53).

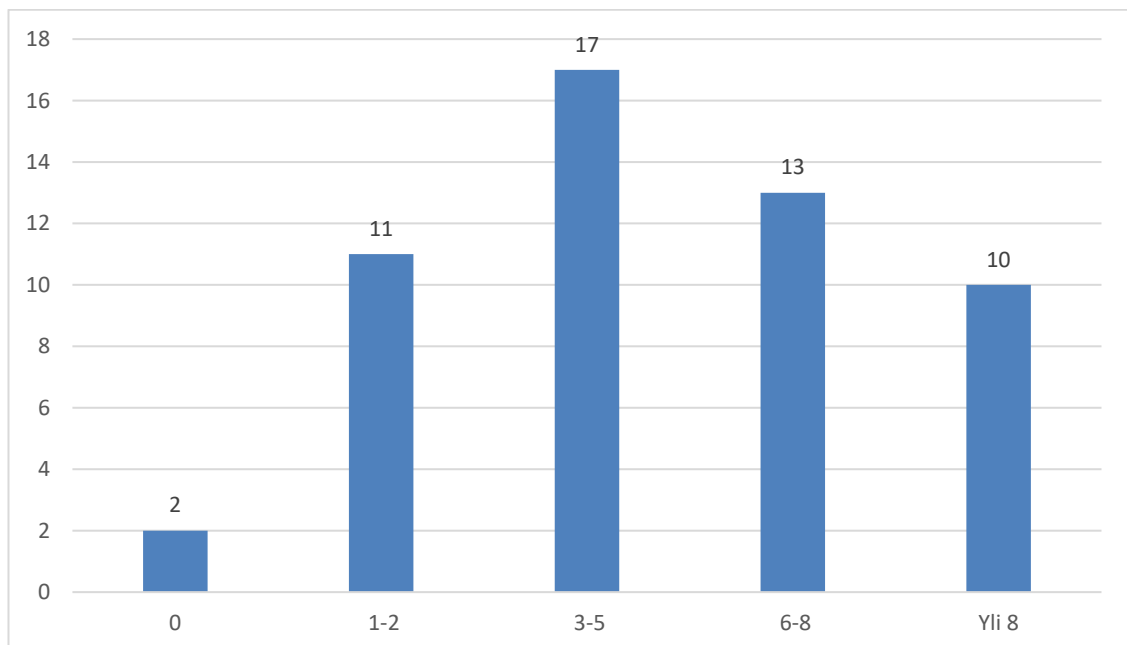
Yli puolet vastaajista oli suorittanut korkeakoulututkinnon. Vähiten vastaajien joukossa oli peruskoulun tai ammattikoulun käyneitä. Kaikki peruskoulun käyneet vastaajat olivat joko alle 15-vuotiaita tai 15–30-vuotiaita. Neljä vastaajaa ilmoitti käyneensä jonkin muun koulutuksen, joita olivat muun muassa kauppaoppilaitos ja keskikoulu. (Kuvio 3.)

Kuvio 3. Vastaajien koulutustausta (N=53).

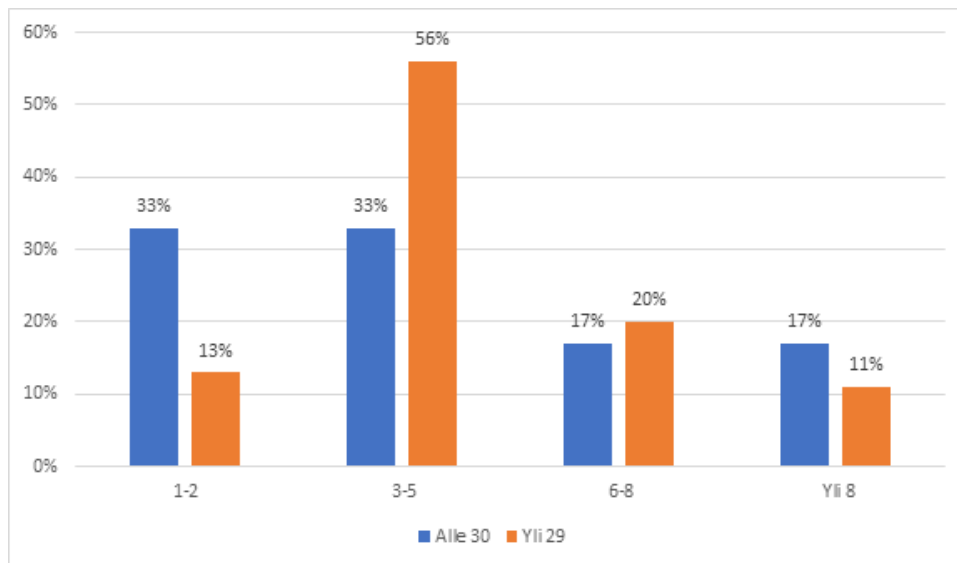
5.2 Lukutottumukset

Vastaajilta kysyttiin, kuinka monta kirjaa he olivat arviolta lainanneet viimeisen kuukauden aikana. Lähes kaikki vastaajat vaikuttivat käyttävän kirjastoa ahkerasti, sillä vain kahta vastaajaa lukuun ottamatta he kaikki olivat lainanneet kirjastosta vähintään yhden kirjan. Runsaasti yli puolet vastaajista lainasi kirjastosta vähintään kolme kirjaa kuussa ja jopa kymmenen vastaajaa arvioi lainaneensa arviolta yli kahdeksan kirjaa edeltäneen kuukauden aikana. (Kuvio 4.)

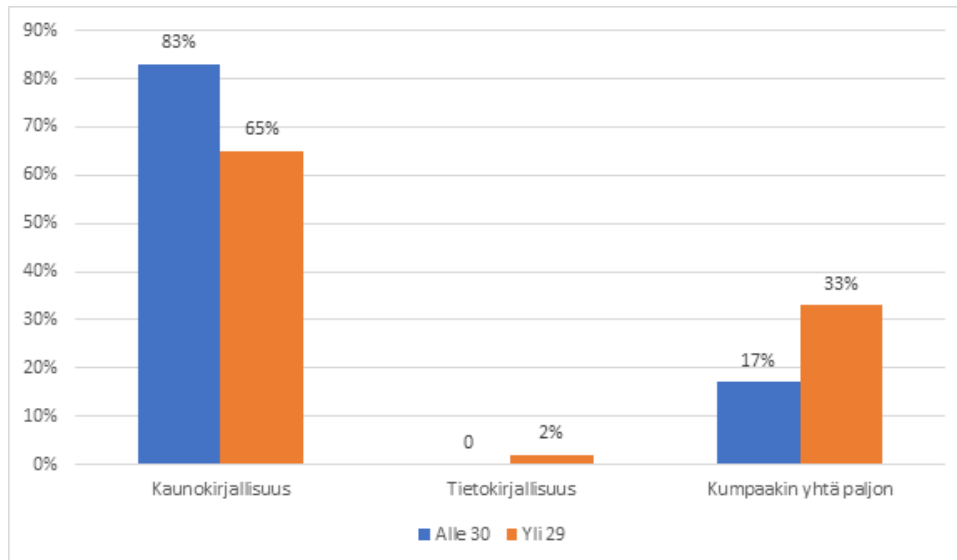
Kuvio 4. Lainattujen kirjojen määrä (N=53).

Yli puolet vastaajista luki 3-5 kirjaa kuukaudessa. Yli 8 kirjaa kuukaudessa lukevia vastaajia oli vähiten. Jos yli 29-vuotiaiden vastaajien vastauksia vertaa nuorempien vastaajien vastauksiin, voi havaita, että nuoret lukevat keskimäärin vähemmän. He vastasivat lukevansa yhdestä viiteen kirjaan kuukaudessa, kun taas vanhemmat lukijat lukivat pääasiassa 3-5 kirjaa kuukaudessa. Iän ja luettujen kirjojen määrä on havainnollistettu kuviossa 5. Kaikkein ahkerimmin lukeva ikäluokka oli 50–59-vuotiaat.

Kuvio 5. Luettujen kirjojen määrä (N=53).

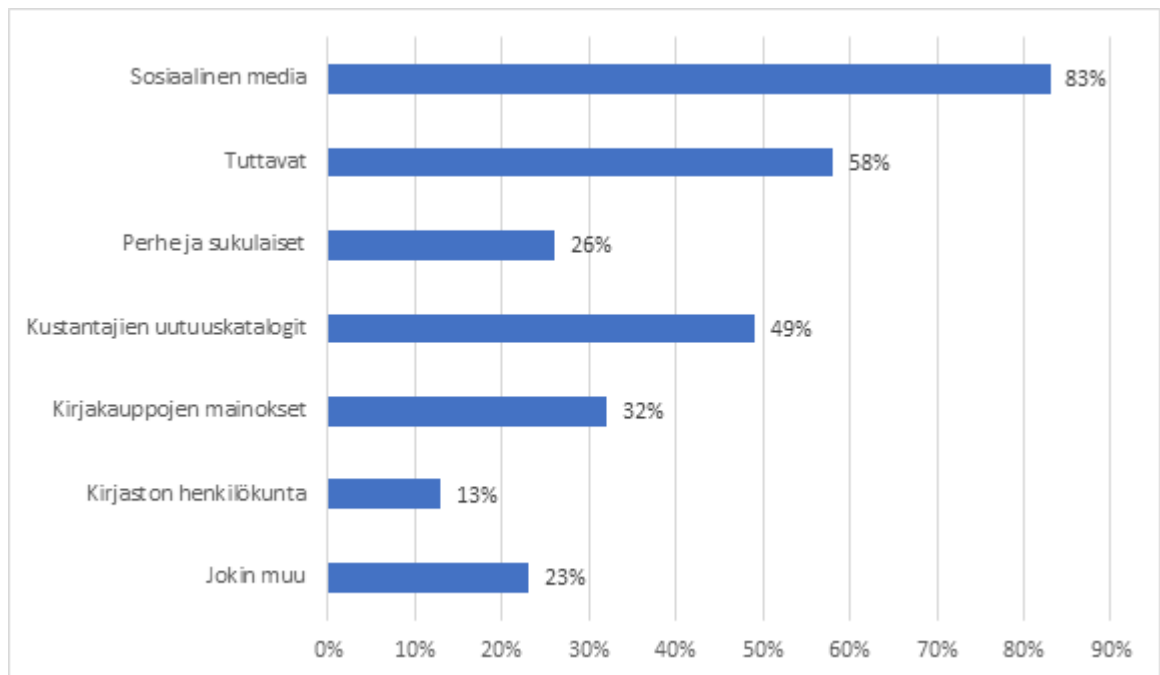
Kyselyssä tiedusteltiin tämän lisäksi vastaajien lukutottumuksia siltä osin, että lukevatko he enemmän tieto- vai kaunokirjallisuutta vai kumpaakin yhtä paljon. Lukutottumustensa osalta 68 % vastaajista ilmoitti lukevansa eniten kaunokirjallisuutta. Kaunokirjallisuudeksi laskettiin muun muassa romaanit ja runot. Vain yksi vastaaja luki eniten tietokirjallisuutta, johon laskettiin kuuluvaksi myös elämäkerrat. Vajaa kolmasosa luki sekä tieto- että kaunokirjallisuutta suurin piirtein yhtä paljon. Kun näitä tuloksia tarkastellaan vastaajien ikä huomioon ottaen, niin alle 30-vuotiaat vastaajat lukivat enemmän kaunokirjallisuutta kuin heitä vanhemmat vastaajat. Lähes kaikki heistä ilmoittivat lukevansa pääasiassa kaunokirjallisuutta. (Kuvio 6.)

Kuvio 6. Kirjallisuuden lajit (N=53).

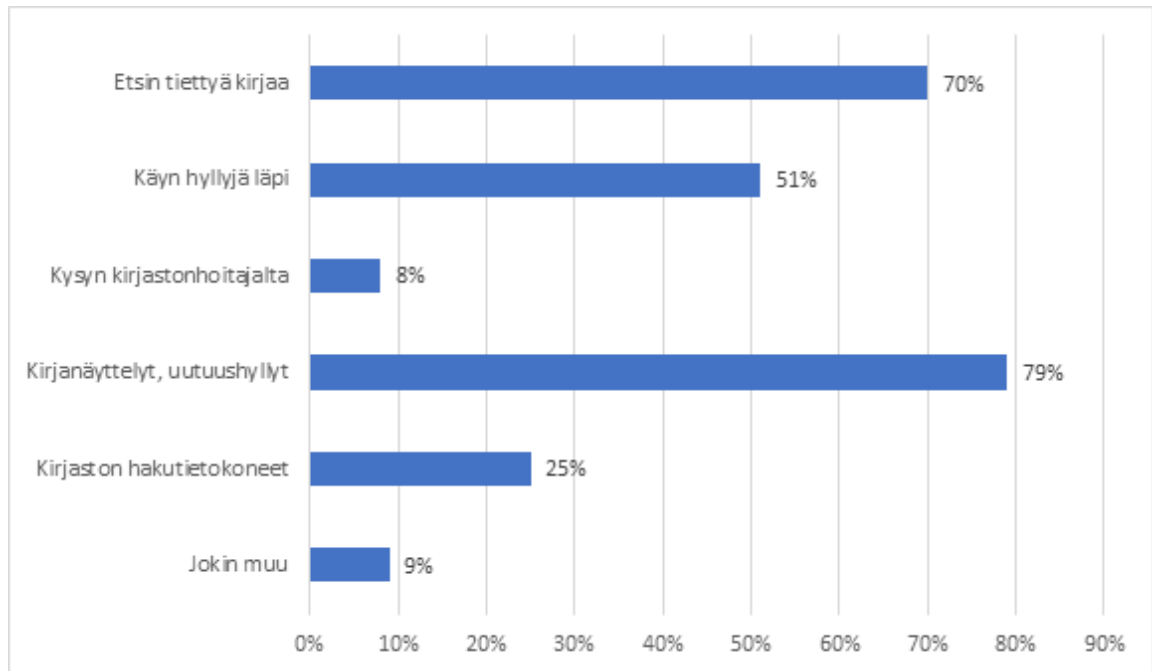
Vastaajien lukutottumuksia tiedusteltiin myös genrekirjallisuuden osalta. Vastaajista 81 % luki ainakin joskus genrekirjallisuutta. Sitä vastoin 19 % vastaajista ilmoitti, ettei koskaan lue genrekirjallisuutta. Kielteisesti vastanneista jokainen oli yli 29-vuotias. Kaikki sitä nuoremmat vastaajat lukivat genrekirjallisuutta. Ikäryhmistä kaikkein vähiten genrekirjallisuutta lukivat yli 59-vuotiaat, joista jopa puolet vastasi kysymykseen kieltävästi.

Kyselyssä pyrittiin myös ottamaan selvää siitä, millä tavoin lukijat saavat kuulla heitä kiinnostavista kirjoista. Yleisin tapa oli sosiaalinen media. Monet vastaajista myös kuulivat kiinnostavista kirjoista tuttaviltaan tai löysivät niitä kustantajien uutuskatalogeista. (Kuvio 7.) Alle 30-vuotiaiden vastaukset olivat pitkälti samassa linjassa vanhempien vastaajien kanssa, mutta huomattavia erojakin löytyi. Perheenjäsenet ja tuttavat olivat nuoremmille vastaajille selvästi tärkeämpiä, kun taas vanhemmille vastaajille kirjakauppojen mainokset ja kirjaston henkilökunnan suositukset olivat tärkeämpiä kuin nuoremmille. Monet mainitsivat myös sanomalehdet ja niiden kirja-arviot tärkeäksi tiedonlähteeksi.

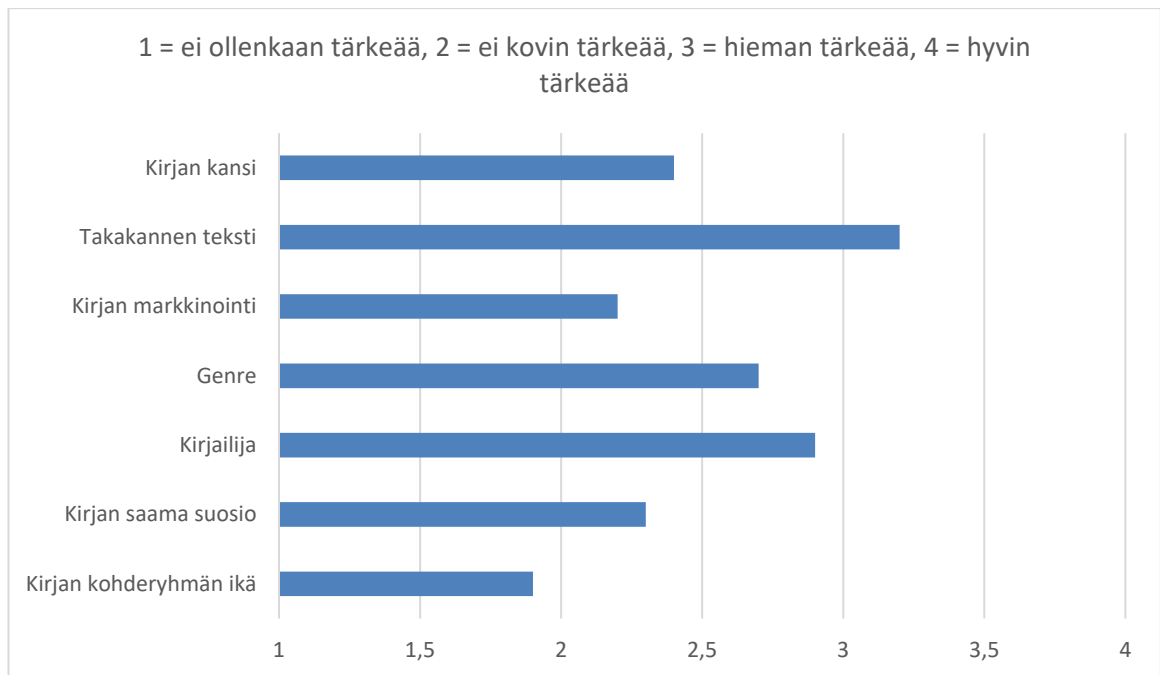
Kuvio 7. Kirjojen löytämiseen käytetyt tietokanavat (N=53).

Kyselyssä selvitettiin myös sitä, kuinka vastaajat etsivät kirjastossa kirjoja. Kuten kuviosta 8 voi havaita, useimmat etsivät kirjastossa käydessään tiettyä kirjaa sen sijaan, että olisivat käyneet hyllyjä läpi etsien jotain kiinnostavaa. Kaikkein merkittävien kiinnostavien kirjojen löytymiskeino oli kuitenkin kirjaston uutuushyllyt ja kirjänäyttelyt. Peräti 79 % vastaajista kertoi löytävänsä kiinnostavia kirjoja näytteillä olevien kirjojen joukosta. Kun tuloksia tarkastellaan vastaajien ikäjakauman huomioon ottaen, niin kirjanäyttelyt olivat erityisen tärkeitä 30–49-vuotiaille vastaajille. Alle 30-vuotiaat lukijat sitä vastoin etsivät kirjastosta yleensä vain tiettyä kirjaa, mutta monet heistä myös selailivat hyllyjä. Yli puolet heistä ilmoitti myös etsivänsä usein luettavaa kirjaston hakutietokoneiden avulla.

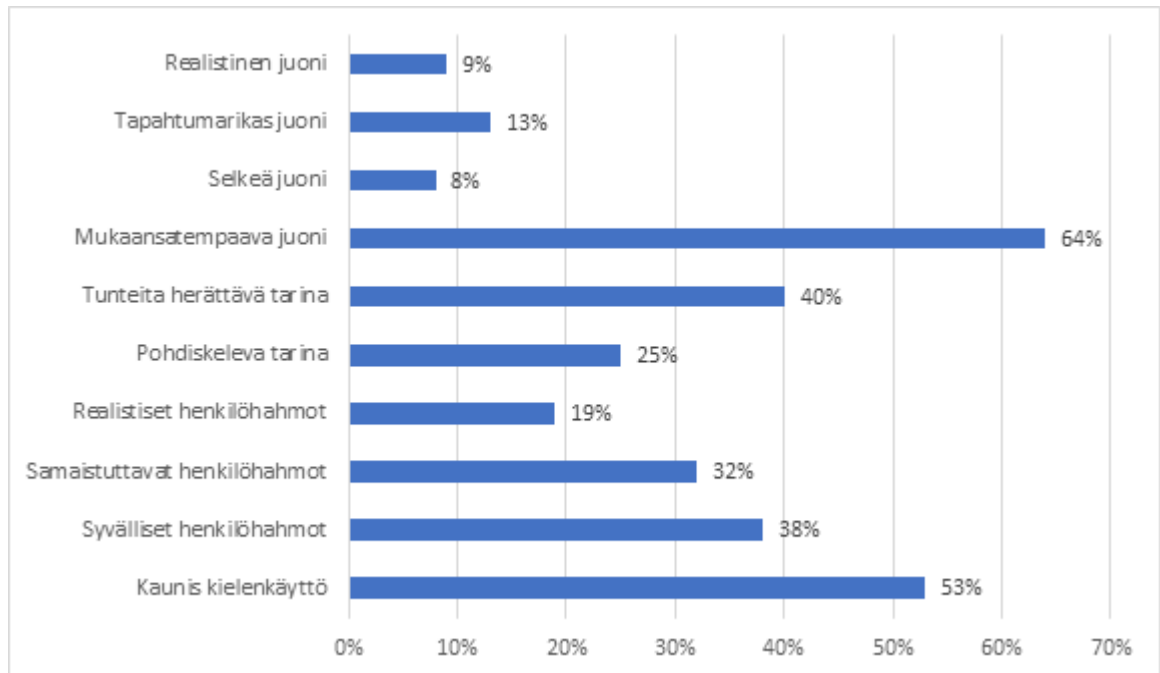
Kuvio 8. Kirjojen etsintätavat (N=53).

Vastaajilta tiedusteltiin myös sitä, millaiset asiat ovat heille tärkeitä, kun he valitsevat lainattavaa kirjaa. Takakannen teksti, kirjailija ja genre olivat vastaajille kolme tärkeintä tekijää kirjaa valittaessa. Annetuista vastausvaihtoehdoista vähiten heille merkitsi kirjan kohderyhmän ikä ja kirjan markkinointi. (Kuvio 9.) Kun verrataan alle 30-vuotiaiden vastaajien vastauksia vanhempien ikäluokkien vastauksiin, nousivat kirjan kansikuva ja genre heille tärkeämmiksi. Vanhemmat vastaajat sen sijaan kokivat kirjailijan tärkeämmäksi. Kirjan kohderyhmän iän merkitys oli niin nuorille kuin aikuisillekin suurin piirtein yhtä suuri. Jos tuloksia lähestytään tarkastelemalla kaikkia ikäryhmiä erikseen, niin kirjailijan tärkeys selvästi kasvoi iän myötä. Genren merkitys sen sijaan laski sitä mukaa, mitä vanhempi vastaaja oli. Kokonaisuutena kaikkein poikkeavin ikäryhmä oli yli 59-vuotiaat vastaajat. Erityisesti kirjan suosio oli heille huomattavasti tärkeämpää kuin nuoremmille vastaajille, ja he kokivat myös kirjan markkinoinnin tärkeäksi. Sitä vastoin kirjan kansi ja takakannen teksti merkitsivät heille vähemmän kuin muille ikäryhmille.

Kuvio 9. Lainapäätökseen vaikuttavia tekijöitä (N=53).

Kun vastaajilta kysyttiin, mikä kirjan sisällössä on heillä tärkeää, valtaosa valitsi mukaansatempaavan juonen yhdeksi tärkeimmistä asioista. Muita suosittuja vaihtoehtoja olivat kaunis kielenkäyttö, tunteita herättävä tarina ja syvälliset henkilöhahmot. Vähiten tärkeää vastaajille oli selkeä, realistinen tai tapahtumarikas juoni. (Kuvio 10.) Alle 30-vuotiaiden vastaukset olivat pitkälti samassa linjassa vanhempien vastaajien kanssa, mutta joitain merkittäviä erojakin oli nähtävissä. Etenkin syvälliset henkilöhahmot ja tunteita herättävät tarinat olivat nuoremmille lukijoille huomattavasti tärkeämpiä. Vanhemmat vastaajat sen sijaan arvostivat pohdiskelevia tarinoita ja selkeitä ja realistisia juonia nuorempia lukijoita enemmän. Kokonaisikäjakauman suhteen kiinnostava havainto on muun muassa se, että realistiset ja samaistuttavat henkilöhahmot olivat huomattavasti vähemmän tärkeitä yli 59-vuotiaille vastaajille. Toisaalta syvälliset henkilöhahmot olivat heille paljon tärkeämpiä kuin muille ikäryhmille alle 30-vuotiaita vastaajia lukuun ottamatta.

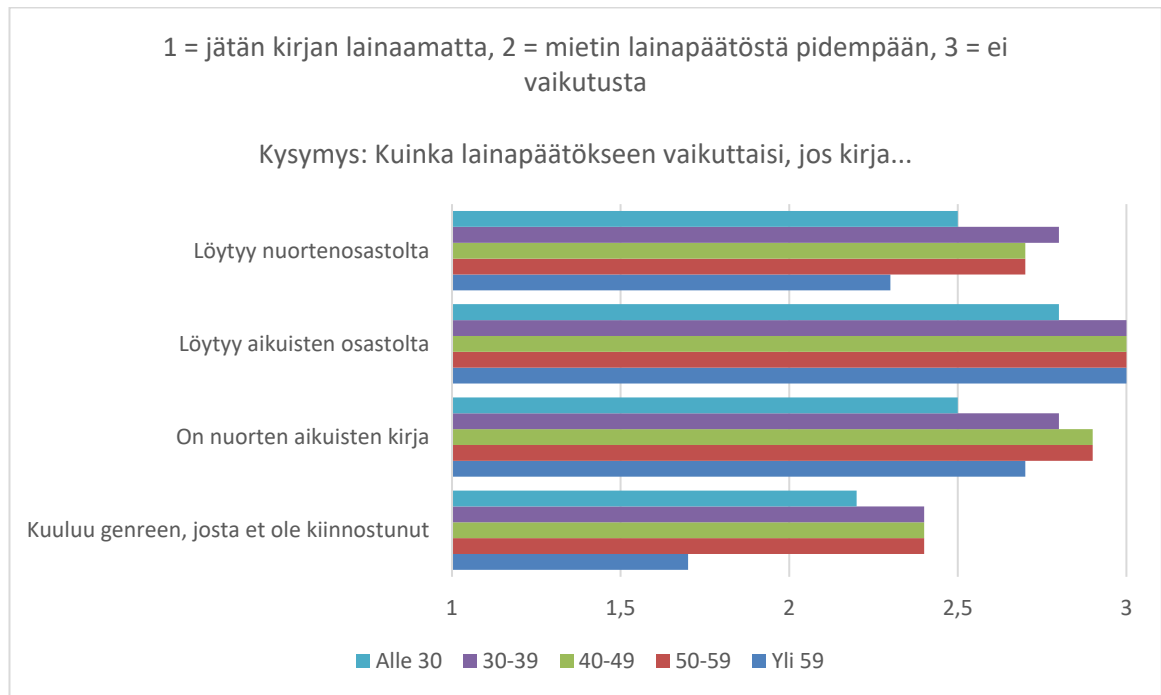

Kuvio 10. Tärkeät piirteet kirjan sisällössä (N=53).

Seuraavaksi vastaajilta tiedusteltiin, ovatko he koskaan jättäneet kiinnostavaa kirjaa hyllyyn, koska eivät kokeneet kuuluvansa sen kohderyhmään. Vastaajista 17 % ilmoitti näin käyneen. Puolet alle 30-vuotiaista vastaajista oli jättänyt kirjan lainaamatta koettuaan, ettei kuulu sen kohderyhmään. Muista ikäryhmistä merkittäviä olivat yli 65-vuotiaat vastaajat, joista neljäsosa oli jättänyt kirjan lainaamatta sen kohderyhmän vuoksi.

Edelliseen aiheeseen liittyen vastaajilta kysyttiin myös, millaiset kirjan kohderyhmään liittyvät tekijät voisivat vaikuttaa negatiivisesti heidän lainapäätöksiinsä kirjastoissa. Heille annettiin lähtökohdaksi tilanne, jossa he menevät kirjastoon lainaamaan tiettyä kirjaa, josta he ovat kiinnostuneita. Kysymys oli, että vaikuttaisiko heidän lainapäätökseensä se, miltä osastolta kirja löytyy tai mihin luokkaan kuuluvaksi kirja on jaoteltu. Vastaajille eniten merkitystä oli sillä, mihin genreen kirja kuuluu. Toiseksi eniten vaikutusta oli, jos kirja löytyi nuortenosastolta. Osalle myös kirjan merkitseminen nuorten aikuisten kirjaksi saattoi vaikuttaa päätökseen. Kaikkein vähiten vaikutusta oli sillä, että kirja löytyy aikuisten osastolta, joka vain yhden alle 30-vuotiaan vastaajan mukaan saisi hänet pohtimaan lainapäätöstä pidempään. Kaikkien eri ikäryhmien tulokset on mahdollista nähdä kuviossa 11. Kokonaisikäkauman suhteen suurimmat poikkeamat on havaittavissa yli 59-vuotiaiden vastaajien ikäryhmässä. Kuten oheisesta kuviossa 11 voi havaita, heille kirjan löytyminen

nuortenosastolta vaikuttaisi lainapäätökseen eniten ja samoin myös kirjan genre saattaisi vaikuttaa asiaan. Alle 30-vuotialle lainapäätökseen sen sijaan vaikuttaisi negatiivisesti, jos kirja olisi nuorten aikuisten kirja tai löytyisi nuortenosastolta. Heistä puolet koki, että nämä olisivat riittäviä syitä miettiä lainapäätöstä pidempään. Kaikkein positiivisimmin nuorten aikuisten kirjallisuuteen suhtautuivat 40–49-vuotiaat vastaajat.

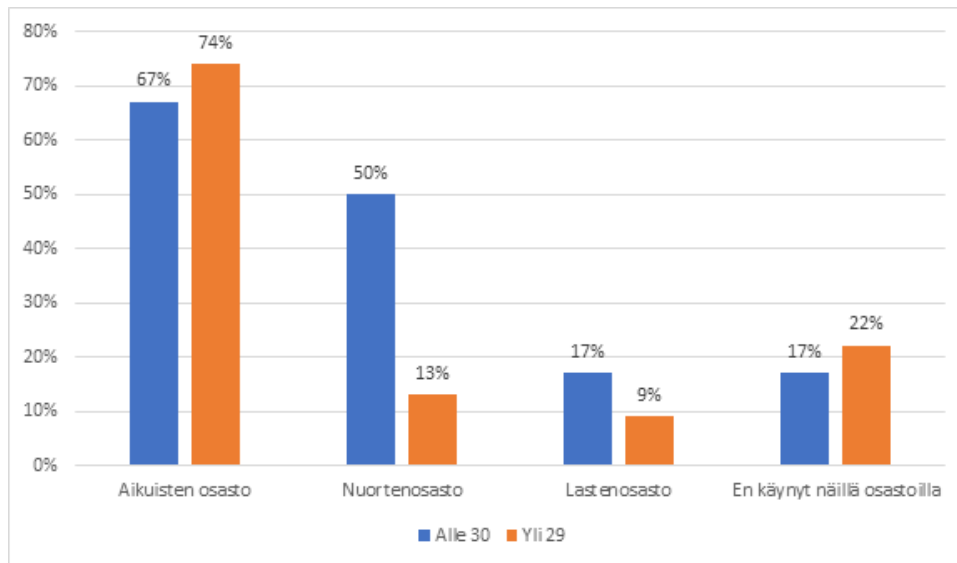

Kuvio 11. Kohderyhmien vaikutus lainapäätökseen (N=53).

5.3 Millä osastoilla vastaajat käyvät kirjastossa

Kyselyssä pyrittiin myös selvittämään, millä osastoilla vastaajat kävivät kirjastossa käydessään. Erityisesti tarkasteltiin sitä, miten usein vastaajat käyvät aikuisten tai nuortenosastolla. Ensin kysyttiin, onko aikuisten ja nuortenkirjat erotettu toisistaan selkeästi siinä kirjastossa, jota vastaajat yleensä käyttävät. Vastaajista 89 % ilmoitti asioivansa kirjastossa, jossa aikuisten ja nuortenkirjat on sijoitettu selkeästi eri osastoille. Kaikista vastaajista 74 % kertoi myös käyneensä viimeisimmällä kirjastokäynnillään aikuisten osastolla. Sitä vastoin 17 % oli käynyt nuortenosastolla. Yli 29-vuotiaista vastaajista 13 % oli käynyt nuortenosastolla ja 74 % oli käynyt aikuisten osastolla. Alle 30-vuotiaista vastaajista puolet oli käynyt nuortenosastolla ja 67 % aikuisten osastolla. (Kuvio 12.). Toiseksi eniten nuortenosastolla olivat käyneet 40–49-

vuotiaat vastaajat, joista 21 % oli käynyt nuortenosastolla viimeisimmällä kirjastokäynnillään.

Kuvio 12. Kirjasto-osastot, joilla vastaajat olivat käyneet (N=53).

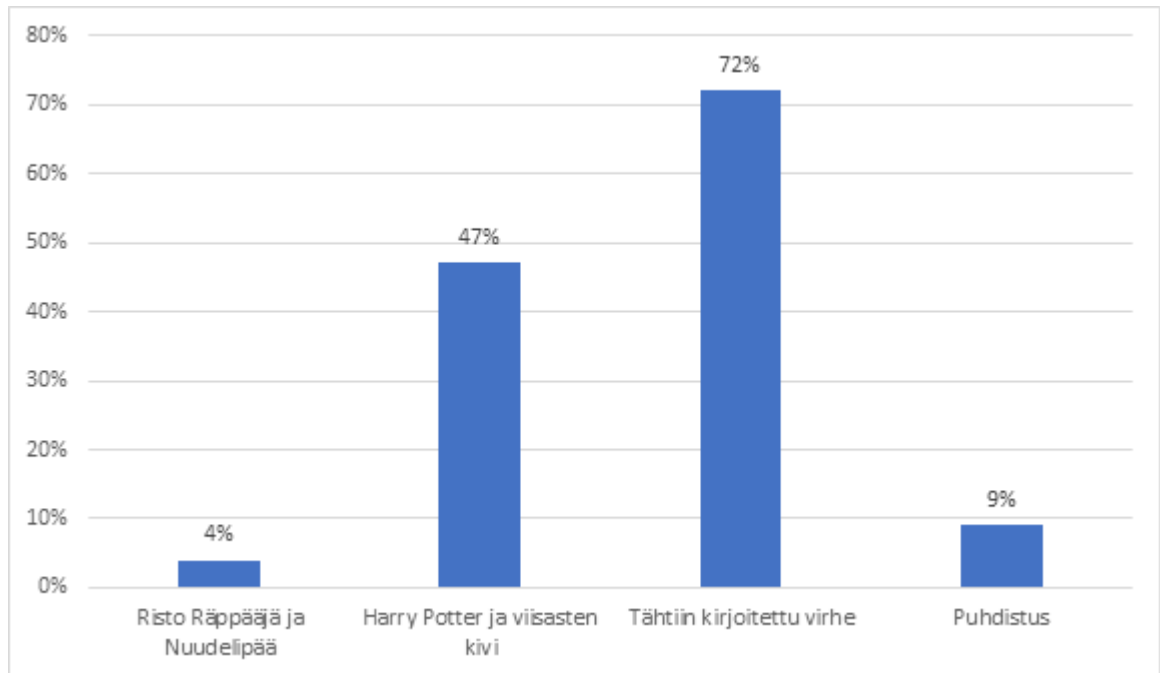
Vastaajista 76 % kertoi käyvänsä nuortenosastolla joko harvoin tai ei ollenkaan. Sitä vastoin 92 % vastaajista kävi aikuisten osastolla joko usein tai joka kerta kirjastossa käydessään. Jokainen vastaaja kävi aikuisten osastolla ainakin joskus, mutta 38 % ei tavallisesti käynyt nuortenosastolla ollenkaan. Alle 30-vuotiasta vastaajista puolet kävi nuortenosastolla vähintään lähes joka kerta ja yli puolet kävi aikuisten osastolla lähes joka kerta. Vanhemmista vastaajista 22 % kävi nuortenosastolla vähintään lähes joka kirjastokäynnillä ja 70 % kävi aikuisten osastolla jokaisella kirjastokäynnillään. (Taulukko 2.)

Taulukko 2. Käynti aikuisten ja nuortenosastolla (N=53).

Vastaa- jan ikä	Aikuisten osasto				Nuortenosasto			
	Joka kerta	Usein	Har- voin	Ei yleensä	Joka kerta	Usein	Har- voin	Ei yleensä
Alle 30	17 % (1)	66 % (4)	17 % (1)	0 % (0)	17 % (1)	33 % (2)	17 % (1)	33 % (2)
Yli 29	70 % (32)	24 % (11)	6 % (3)	0 % (0)	7 % (3)	15 % (7)	41 % (19)	37 % (17)
Kaikki ikäluokat	64 % (33)	28 % (15)	8 % (4)	0 % (0)	7 % (4)	17 % (9)	38 % (20)	38 % (19)

5.4 Nuorten aikuisten kirjallisuus

Nuorten aikuisten kirjallisuutta käsittelevän osion aluksi kysyttiin, oliko vastaajilla jonkinlainen mielikuva nuorten aikuisten kirjallisuudesta. Nuorten aikuisten kirjallisuus oli suurelle osalle vastaajista ainakin jollain tapaa tuttua kirjallisuutta. Vastaajista 88 % oli omasta mielestään jonkinlainen mielikuva siitä, millaista nuorten aikuisten kirjallisuus on. Vastaajia pyydettiin myös valitsemaan neljän vaihtoehdon joukosta mahdolliset nuorten aikuisten kirjat. Neljä kirjaa, joita kysymys koski, olivat kirjastoalan näkökulmasta suhteellisen selviä tapauksia jaottelun suhteen. Risto Räppääjä -sarjan kirjat merkitään tavallisesti lastenkirjoiksi, Harry Potter -sarjan kirjat nuortenkirjoiksi, "Puhdistus" merkitään yleensä aikuisten kirjaksi ja "Tähtiin kirjoitettu virhe" nuorten aikuisten kirjaksi. Kaikki esimerkit ovat myös hyvin tunnettuja lajityyppinsä edustajia. Vastaajista 73 % arvelikin "Tähtiin kirjoitetun virheen" olevan nuorten aikuisten kirja. Vastaajista 4 % arveli Risto Räppääjä -kirjan olevan nuorten aikuisten kirja ja 10 % mielestä "Puhdistus" oli nuorten aikuisten kirja. On kuitenkin mielenkiintoista havaita, että jopa 46 % vastaajista mielsi "Harry Potter ja viisasten kivi" -kirjan nuorten aikuisten kirjaksi. Vastaajille raja nuorten ja nuorten aikuisten kirjallisuuden välillä vaikutti siis olevan aika häilyvä, kun taas ero aikuisten kirjallisuuden oli selvä. (Kuvio 13.)

Kuvio 13. Nuorten aikuisten kirjan tunnistaminen (N=53).

Vastaajia pyydettiin lisäksi kuvailemaan käsitystään aikuisten, nuorten aikuisten ja nuortenkirjallisuudesta valmiiksi annettujen vaihtoehtojen avulla. Kuten taulukosta 3 voi havaita, aikuisten kirjallisuudelle kuvaavimmiksi valittiin vaihtoehdot, joiden mukaan aikuisten kirjallisuus pohtii paljon yhteiskunnan tilaa, on kielellisesti edistyksellistä ja tarinat ovat syvällisiä ja käsittelevät vaikeita aiheita. Nuorten aikuisten kirjallisuutta kuvasi useimpien vastaajien mielestä parhaiten mukaansatempaavuus, vaikeiden aiheiden käsittely ja viihteellisyys. Lisäksi kysymyksessä piti myös valita kuvaavimmat vaihtoehdot nuortenkirjallisuudelle. Sitä kuvaavimmat vaihtoehdot olivat vastaajien mielestä onnelliset loput, kevytlukuisuus ja mukaansatempaavuus.

Edellisen kysymyksen tuloksia voi tarkastella myös siitä näkökulmasta, että nähdäänkö nuorten aikuisten kirjallisuuden olevan lähempänä aikuisten vai nuortenkirjallisuutta. Taulukosta 3 on havaittavissa, että muutamissa kohdissa jokin vaihtoehdoista oli valittu suurin piirtein yhtä usein nuorten aikuisten kirjallisuudelle kuin aikuisten tai nuortenkirjallisuudelle. Tällainen vaihtoehto oli esimerkiksi raskaslukuisuus, jossa suurin osa vastaajista valitsi sen kuvaamaan aikuisten kirjallisuutta. Vain muutama vastaaja oli valinnut sen kuvaamaan nuorten- tai nuorten aikuisten kirjallisuutta. Useammassa kohdassa nuorten aikuisten kirjallisuus koettiin kuitenkin olevan lähempänä aikuisten kirjallisuutta. Vastausten perusteella sen aiheet nähtiin

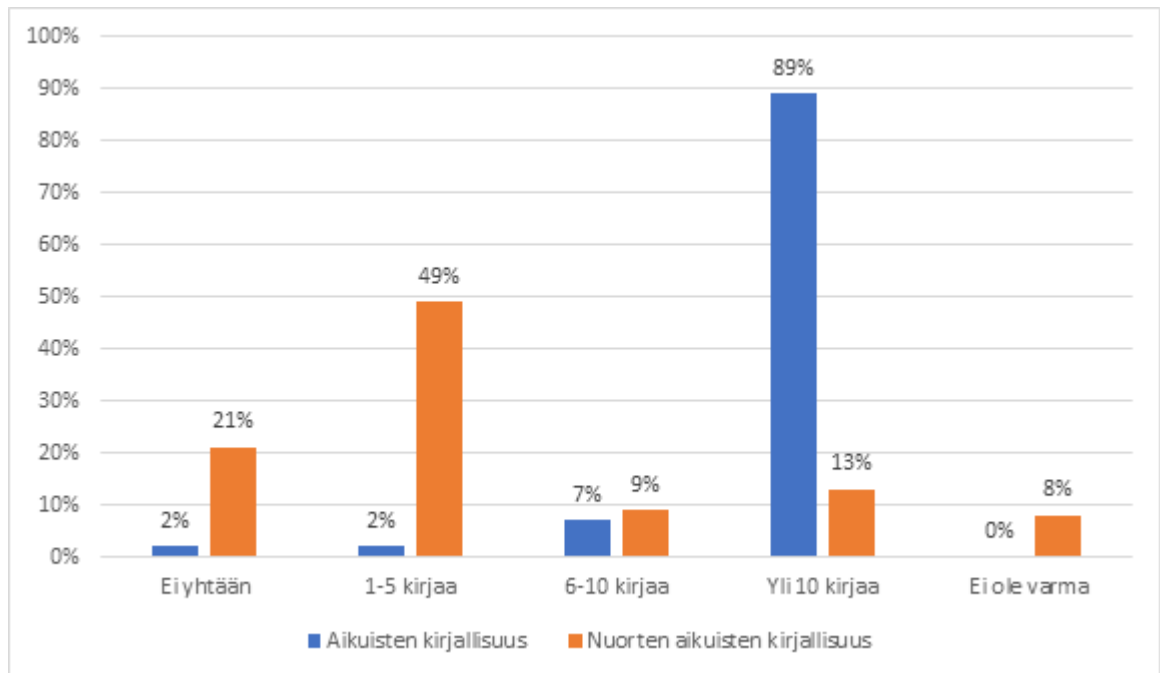
yhtä kiinnostavina kuin aikuisten kirjallisuuden aiheet, se käsitteli yhtä paljon vaikeita aiheita eikä kummankaan tarinoissa ollut välttämättä onnellisia loppuja. Enimmäkseen nuorten aikuisten kirjallisuus vaikutti kuitenkin sijoittuvan vastauksissa aikuisten ja nuortenkirjallisuuden välimaastoon.

Taulukko 3. Luokkien kuvaavimmat piirteet (N=53).

	Aikuisten kirjallisuus	Nuorten aikuisten kirjallisuus	Nuortenkirjallisuus
Kaupallista	20	12	19
Viihteellistä	17	27	18
Kevyttä luettavaa	11	19	29
Raskaslukuista	25	4	2
Mukaansatempavaa	21	29	24
Aiheet eivät kiinnostava	2	1	19
Käsittelee vaikeita aiheita	29	28	20
Pohtii yhteiskunnan tilaa	33	21	6
Kielellisesti edistysellistä	30	18	11
Tarinoissa onnelliset loput	5	9	31
Tarinat syvällisiä	29	20	10
Teennäistä, yrittää liikaa	7	7	7

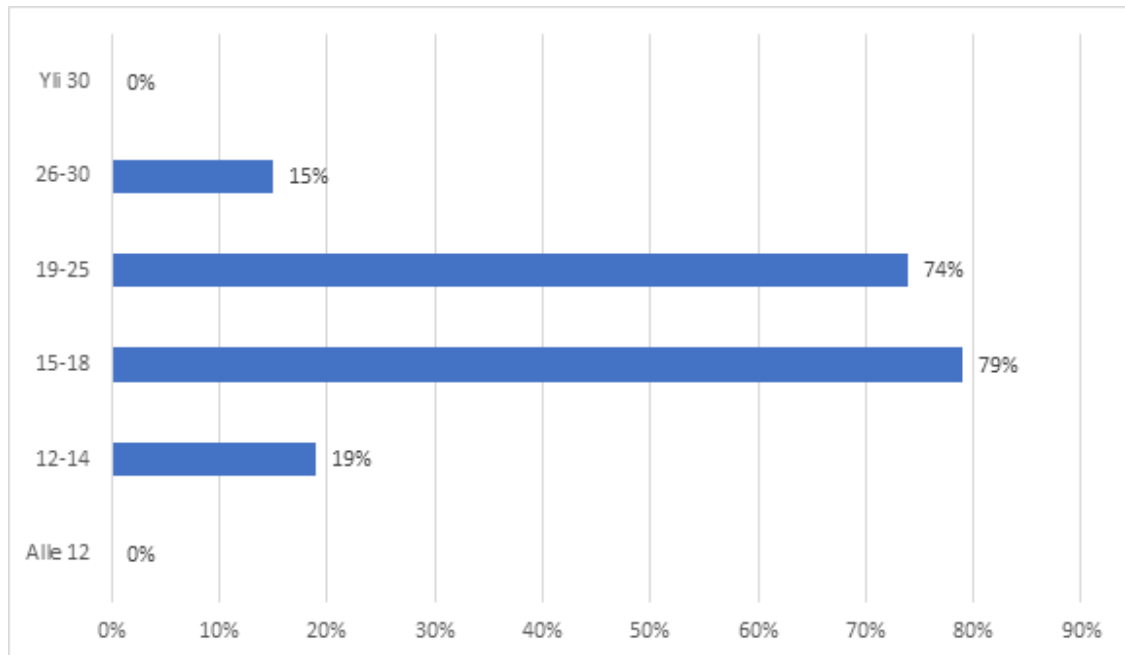
Suurin osa vastaajista oli mielestään lukenut viimeisen vuoden aikana vähintään yhden nuorten aikuisten kirjan, 19 % ei ollut lukenut yhtäkään ja 8 % ei ollut varma. Vastaajista 88 % oli lukenut yli 10 aikuisten kirjaa viimeisen vuoden aikana. Vain

yksi alle 30-vuotias vastaaja ei ollut lukenut yhtään aikuisten kirjaa viimeisen vuoden aikana. (Kuvio 14.)

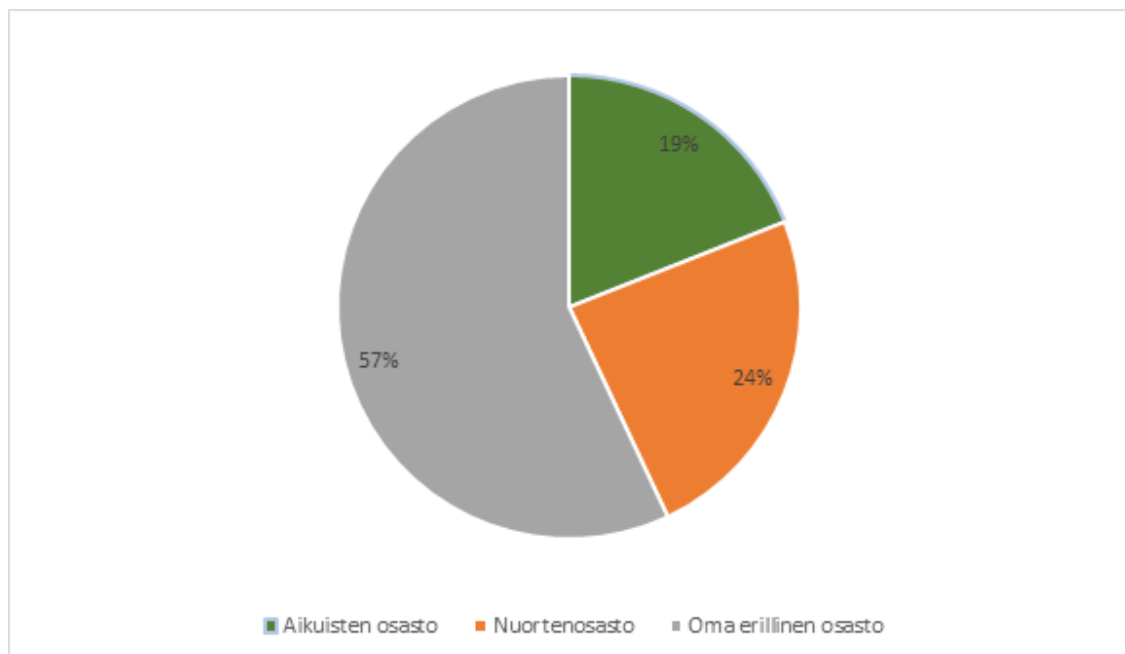
Kuvio 14. Luetut aikuisten ja nuorten aikuisten kirjat (N=53).

Vastaajia pyydettiin kertomaan oma käsityksensä nuorten aikuisten kirjallisuuden kohderyhmän iästä valmiiksi annettujen vaihtoehtojen avulla. Vastauksien perusteella suurin osa oli sitä mieltä, että nuorten aikuisten kirjallisuuden kohderyhmään kuuluvat ainakin 15–25-vuotiaat. Vastaajista 19 % koki, että myös 12–14-vuotiaat ovat osa kohderyhmää, kun taas 15 % mielestä 26–30-vuotiaatkin kuuluvat kohderyhmään. Kenenkään vastaajan mielestä alle 12-vuotiaat tai yli 30-vuotiaat eivät olleet osa kohderyhmää. (Kuvio 15.)

Kuvio 15. Käsitys nuorten aikuisten kirjallisuuden kohderyhmän iästä (N=53).

Vastaajilta kysyttiin myös, mille osastolle nuorten aikuisten kirjallisuus pitäisi heidän mielestään sijoittaa kirjastoissa. Vastaajista 19 % koki sen kuuluvan aikuisten osastolle. Sitä vastoin neljäsosa vastaajista koki nuorten aikuisten kirjallisuuden kuuluvan nuortenosastolle. Vastaajista 56 % kuitenkin vastasi, että nuorten aikuisten kirjallisuudella pitäisi olla oma erillinen osastonsa. (Kuvio 16.)

Kuvio 16. Nuorten aikuisten kirjallisuuden sijoittaminen kirjastoissa (N=53).

Kyselyn lopuksi vastaajilla oli mahdollisuus kertoa, miten nuorten aikuisten kirjallisuus pitäisi sijoitella tai jaotella kirjastoissa. Useat kertoivat, että heidän mielestään nuorten aikuisten kirjallisuus pitäisi sijoittaa siten, että se olisi helposti sekä nuorten että aikuisten saatavilla. Pari vastaajaa ehdotti, että nuorten aikuisten kirjoilla olisi oma osastonsa tai hyllynsä aikuisten ja nuortenosastojen välissä. Ylipäättään vastaajat kokivat, että nuorten aikuisten kirjallisuus kaipaa kirjastoissa enemmän yksilöllistä esilletuomista. Muut vastaajat kertoivat omista näkemyksistään kirjallisuuden ikäjaottelusta. Eräs vastaaja koki, että nuorten aikuisten kirjat yhdistyvät hänen mielestään nuortenkirjoihin. Toinen kertoi lukevansa mielellään kaiken ikäisille suunnattua kirjallisuutta. Yksi vastaaja kertoi vielä, että hän ei oikein pitänyt kyselyn lähtökohdasta, jonka mukaan ikäjaottelun pitäisi vaikuttaa jollain tavalla lainapäätökseen. Suurelta osin avoimissa vastauksissa kuitenkin korostui se, että aikuiset lukijat lukevat mielellään niin nuorten- kuin nuorten aikuistenkin kirjallisuutta.

5.5 Johtopäätökset

Koska kyselyyn vastasi vain 53 henkilöä, ei sen tuloksista voi vetää kovin vahvoja johtopäätöksiä. Siispä tuloksista johdetut johtopäätökset ovat tässä tapauksessa enemmän suuntaa antavia, eikä niille voi asettaa liikaa painoarvoa. Kyselyn tuloksia tarkastellessa on erityisen mielenkiintoista havaita eri ikäluokkien välisten vastausten erot. Tietysti täytyy tässäkin tapauksessa muistaa, että monen ikäluokan edustajajoukko on todella pieni, joissakin tapauksissa alle 10 vastaajaa. Siitä huolimatta näiden pientenkin vaajamäärien vastaukset painottuvat joissakin kohdissa erittäin mielenkiintoisesti.

Koko työlle olennainen kysymys on se, että kuinka nuorten aikuisten kirjallisuuden suhtaudutaan ja vaikuttaako ikä suhtautumiseen. Kaikissa tutkimuksen ikäryhmissä oli vastaajia, jotka epäröisivät ennen kuin lainaisivat nuorten aikuisten kirjan. On kiinnostavaa, että myös puolet alle 30-vuotiaista epäröisi nuorten aikuisten kirjan lainaamista. Alle 30-vuotiaita vastaajia ei tokikaan ollut kuin vain 6, mutta silti heistä kolme suhtautui nuorten aikuisten kirjallisuuteen epäilevästi. Suurin osa muista ikäluokista suhtautui siihen paljon suosiollisemmin, ja vähintään kolme neljäsosaa jokaisen muun ikäluokan vastaajista koki, että voisi lainata nuorten aikuisten kirjan

epäröimättä. Tietenkään tämän perusteella ei voi todeta, että alle 30-vuotiaat lukijat suhtautuvat nuorten aikuisten kirjallisuuteen varovaisemmin kuin muut ikäluokat, mutta asiaa sietää silti pohtia. Jos vastaajia olisi ollut enemmän, olisiko tilanne silti ollut samanlainen? Alle 30-vuotiaita lukijoita pidetään usein nuorten aikuisten kirjallisuuden ensisijaisena kohderyhmänä (Kirjasampo, [viitattu 7.6.2020]; McAlister 2018). Olisiko siis mahdollista, että juuri heidän ikäryhmänsä olisi kaikkein vastahakoisin lainaamaan nuorten aikuisten kirjan?

Nuorten aikuisten kirjallisuuden menekki Suomessa on suhteellisen heikkoa ja syitä tälle on pohdittu paljon (Kanerva 2017). Jotkut kokevat, että markkinoinnissa ei olla onnistuttu tai että nuorten aikuisten kirjallisuuden imago on sellainen, ettei se Suomessa herätä kiinnostusta aikuisten lukijoiden parissa (Saarinen 2016). Kyselyn tuloksien valossa on kuitenkin hyvä huomata, että 30–59-vuotiaat lukijat suhtautuvat varsin myönteisesti nuorten aikuisten kirjallisuuteen. Heistä valtaosa myös uskoi lukeensa viimeisen vuoden aikana ainakin yhden nuorten aikuisten kirjan. Tästä voisi siis päätellä, että nuorten aikuisten kirjallisuudella on paljon potentiaalista lukijakuntaa myös oletetun kohderyhmän ulkopuolella. Tähän käsitykseen sopii myös se, että monet yli 30-vuotiaat vastaajat toivoivat, että nuorten aikuisten kirjallisuus olisi kirjastoissa helposti sekä nuorten että aikuisten lukijoiden saatavilla.

Tuloksien perusteella näyttäisi siis siltä, että 30–59-vuotiaat lukijat lukevat mielellään myös nuorten aikuisten kirjallisuutta. Kirjastonäkökulmasta asia muuttuu kuitenkin mielenkiintoisemmaksi, kun otetaan huomioon kirjastojen eri osastojen mahdollinen vaikutus. Suurin osa yli 30-vuotiasta vastaajista lainaisi kyllä kiinnostavan kirjan, vaikka se löytyisikin nuortenosastolta. Silti osastolla vaikuttaa olevan astetta negatiivisempi vaikutus lainapäätökseen kuin kirjan luokituksella nuorten aikuisten kirjaksi. Vastaajien toiveissa olikin erillinen nuorten aikuisten osasto, niin sanottu ”harmaa alue”, joka sekä nuorten että aikuisten olisi helppo löytää. On siis mahdollista, että osa kirjaston asiakkaista lainaisi kyllä mielellään nuorten aikuisten kirjan, mutta ei kirjaa, joka löytyy nuortenosastolta. Suurin osa yli 30-vuotiaista vastaajista ei myöskään käynyt kirjastokäynneillään nuortenosastolla kuin vain hyvin harvoin. Nuorten aikuisten kirjallisuus sijoitetaan kuitenkin usein kirjastojen nuortenosastoille, joten sen pelkkä sijainti voi mahdollisesti estää sitä löytämästä uusia lukijoita. Tämä havainto on yhtenevässä linjassa Tuusulan kirjaston blogipäivityksen (2013)

kanssa, jossa he kertovat laittavansa nuorten aikuisten kirjoja joskus esille siten, ettei aikuisten tarvitse mennä nuortenosastolle löytääkseen kirjan. Nuorten aikuisten kirjojen sijoittaminen yleisiin näyttely- ja uutuushyllyihin saattaisi muutenkin olla toimiva keino saada kirjoille uusia lukijoita. Kyselyn vastaajista jopa 79 % kertoi etsivänsä kirjoja juuri näytteillä olevien kirjojen joukosta. Siispä kirjanäyttelyitä voisi hyvinkin hyödyntää nuorten aikuisten kirjojen esille tuomisessa.

Siinä missä kysely painottui tutkimaan aikuisten suhtautumista nuorten aikuisten kirjallisuuteen, osa kyselyn päämäärää oli myös selvittää, kuinka nuoret suhtautuvat aikuisten kirjallisuuteen ja kirjastojen aikuisten osastoon. Siinä missä joillakin aikuisilla lukijoilla vaikutti olevan hieman varautunut asenne nuortenosastoon ja nuorten aikuisten kirjallisuuteen, niin nuoremmat vastaajat suhtautuivat aikuisten kirjallisuuteen ja osastoon paljon myönteisemmin. Aikuisten ja nuortenosastojen välinen ero vaikuttaisi siis olevan merkityksellisempi yli 30-vuotiaille lukijoille. Kyselyn toinen tavoite oli selvittää, millainen mielikuva lukijoilla on nuorten aikuisten kirjallisuudesta. Tätä aihetta lähestyttiin usean kysymyksen avulla ja erityisesti pyrittiin ottamaan selvää, millainen suhde nuorten aikuisten kirjallisuudella on vastaajien mielestä aikuisten ja nuortenkirjallisuuteen. Kysymyksessä, jossa vastaajien piti pohtia, mikä anetuista vaihtoehdoista on heidän mielestään nuorten aikuisten kirja, suurin osa vastasi oikein. Melkein puolet vastaajista arveli kuitenkin myös "Harry Potter ja viisasten kiven" olen nuorten aikuisten kirja. Kyseinen kirja on piirteiltään suhteellisen selvä nuortenkirja, joten miksi niin monet arvelivat sen olevan nuorten aikuisten kirja? Syitä voi olla monia. Ensinnäkään kaikki vastaajat eivät välttämättä ole lukeeet kaikkia vaihtoehtoina olleita kirjoja. Voi siis olla, että vastaajat tunsivat kyllä Harry Potter -sarjan päällisin puolin, mutta koska sarjan myöhemmät osat ovat synkempiä ja lähempänä nuorten aikuisten kirjallisuutta, niin he eivät vastatessaan ajatelleet mitään yksittäistä kirjaa vaan koko sarjaa kokonaisuutena. Toisaalta suuri osa Harry Potter -kirjan valinneista oli yli 59-vuotiaita. Heidän ikäluokkaansa edusti kyselyssä 12 vastaajaa, joista yhdeksän valitsi nuorten aikuisten kirjaksi "Harry Potter ja viisasten kiven" siinä missä vain kolmasosa heistä valitsi "Tähtiin kirjoitetun virheen". Voi olla, että kovin moni heistä ei vain ole kuullut "Tähtiin kirjoitetusta virheestä", mutta toisaalta heidän ikäryhmänsä vaikutti suhtautuvan joissain muissa

kysymyksissä nuorten aikuisten kirjallisuuteen hieman kielteisemmin kuin muut ikäryhmät. On siis mahdollista, ettei nuorten aikuisten kirjallisuus ylipäättään ollut heille kovin tuttua.

Nuorten aikuisten kirjan tunnistustehtävän perusteella voisi siis epäillä, että vastaajien mielestä raja nuorten aikuisten ja nuortenkirjallisuuden välillä on hieman epäselvä. Toisaalta vain harva arveli Sofi Oksasen ”Puhdistuksen” olevan nuorten aikuisten kirja, joten ero aikuisten kirjallisuuteen vaikutti olevan selkeämpi. Kyselyssä oli lisäksi kysymys, jossa vastaajat valitsivat kuvaavimpia piirteitä aikuisten, nuorten aikuisten ja nuortenkirjallisuudelle. Pääasiassa nuorten aikuisten kirjallisuus vaikutti olevan vastaajien mielestä piirteiltään aikuisten ja nuortenkirjallisuuden välissä. Sitä ei pidetty yhtä syvällisenä kuin aikuisten kirjallisuutta, mutta toisaalta se on syvällisempää kuin nuortenkirjallisuus. Se ei ollut kielellisesti yhtä edistyksellistä kuin aikuisten kirjallisuus mutta edistyksellisempää kuin nuortenkirjallisuus. Vastauksista syntyy siis sellainen kuva, että nuorten aikuisten kirjallisuus on useimmille vastaajille oma erillinen käsitteensä eikä vain osa aikuisten tai nuortenkirjallisuutta.

Samana kysymyksen pohjalta voi myös tarkastella sitä, onko vastaajien mielikuva nuorten aikuisten kirjallisuudesta enemmän positiivinen vai negatiivinen. Nuorten aikuisten kirjallisuuden kriitikot tarttuvat usein siihen, ettei nuorten aikuisten kirjallisuus heidän mielestään haasta lukijoitaan riittävästi. He kokevat, että nuorten aikuisten kirjallisuus ei ole riittävän kielellisesti edistyksellistä ja että tarinoissa on aina onnelliset loput. (Graham 2014; Owen 2003; Stein 2012.) Toisaalta nuorten aikuisten kirjallisuudesta nauttivat aikuiset lukijat kehuvat nuorten aikuisten kirjallisuutta yleensä siitä, että se on toiveikasta, viihdyttävää ja vähemmän teennäistä kuin aikuisille suunnattu kirjallisuus (Hay 2019). Monet aikuiset myös nauttivat nuorten aikuisten kirjallisuuden tarjoamasta eskapismista (Howlett 2015). Kun tuloksia vertailee näihin näkemyksiin, niin vastaukset vaikuttavat painottuvan enemmän positiivisiin piirteisiin. Nuorten aikuisten kirjallisuutta kuvattiin mukaansatempaavaksi ja vakavia aiheita käsitteleväksi. Sen sijaan kovinkaan moni ei valinnut onnellisia loppuja nuorten aikuisten kirjallisuutta kuvaavaksi piirteeksi. Monet myös kokivat nuorten aikuisten kirjallisuuden olevan kielellisesti edistyksellistä mutta toisaalta aikuisten

kirjallisuus nähtiin enemmän kielellisesti edistyksellisenä. Joka tapauksessa vastauksista saa sellaisen mielikuvan, että vastaajien käsitys nuorten aikuisten kirjallisuudesta on suhteellisen positiivinen.

5 POHDINTA

Vaikka työn tuloksia ei voi pienen vastaajamäärän vuoksi yleistää, niistä voi kuitenkin olla kirjastoille hyötyä. Kyselyn vastaajien suhtautuminen nuorten aikuisten kirjallisuuteen oli siinä määrin positiivista, ettei kaksinkertainenkaan vastaajamäärä olisi pystynyt heilauttamaan vaakaa kovin suuresti. Siispä kirjastot voisivat alkaa miettiä vielä entistä enemmän sitä, kuinka erotella erilaiset kirjat toisistaan ilman, että osa potentiaalisesta lukijakunnasta kokee jäävänsä ulkopuolelle. Monen vastaajan ehdottama erillinen nuorten aikuisten osasto aikuisten ja nuortenosastojen välissä ei kuitenkaan ole monellekaan kirjastolle mahdollinen tai käytännöllinen ratkaisu. Silti kirjastojen kannattaisi miettiä, kuinka helpottaa aikuisia lukijoita nuorten aikuisten kirjallisuuden löytämisessä, jos he eivät mielellään käy nuortenosastolla.

Kun pohdin oman työprosessini kulkua, tulee mieleen monia kohtia, joissa olisin voinut valita toisin. Olisin voinut lähteä tekemään tutkimusta laadullisena ja toteuttaa sen esimerkiksi teemahaastatteluiden avulla. Siten olisin päässyt pureutumaan kirjastojen ikäluokitusten mahdollisiin vaikutuksiin paljon syvällisemmin. Valitsin kuitenkin määrällisen tutkimuksen alun perin siksi, että halusin saada käsityksen siitä, millainen tilanne maassamme tällä hetkellä on. Halusin muodostaa yleiskuvan, joka kertoisi, millaista nuorten aikuisten kirjallisuus on suomalaisten lukijoiden mielestä ja kuinka paljon jako aikuisten ja nuortenkirjallisuuteen vaikuttaa heidän lainapäätöksiinsä. Jotta olisin voinut saavuttaa päämääräni, olisi minun pitänyt löytää muitakin keinoja kyselyn mainostamiselle. Siten vastaajamäärä oli voinut olla suurempi ja tulokset luotettavampia. Siltä osin siis koen, että en aivan saavuttanut sitä päämäärää, jota lähdin alussa tavoittelemaan.

Työni idea lähti alun perin siitä, että aloin pohtia aikuisten ja nuortenkirjallisuuden välistä rajausta etenkin kirjastoissa. Pääasiassa pohdin sen vaikutusta aikuisiin lukijoihin, mutta ajattelin paljon myös sitä, kuinka se vaikuttaa nuoriin. Ikävä kyllä en työssäni kyennyt lähestymään tätä nuoriin liittyvää asiahaaraa kovinkaan paljon. Aiheesta ei juuri ole keskusteltu eikä siitä oikein löytynyt lähteitäkään. Kyselyni vastaajista vain muutama oli alle 30-vuotias, joten en senkään avulla päässyt näkemään, millainen vaikutus kirjallisuuden erottelulla heille on. Uskon kuitenkin, että sitäkin aihetta olisi mahdollista tutkia vielä lisää.

LÄHTEET

- Axelrod, K. 5.1.2016. The Time My Grown-Up Novel Was Marketed As Young Adult. [Verkkojulkaisu]. Literary Hub. [Viitattu 24.3.2021]. Saatavana: <https://lit-hub.com/the-time-my-grown-up-novel-was-marketed-as-young-adult/>
- Bayton, J. A. 1958. Motivation, Cognition, Learning – Basic Factors in Consumer Behavior. [Verkkolehtiartikkeli]. Journal of Marketing 22 (3), 282-289. [Viitattu 20.2.2021]. Saatavana: https://www.academia.edu/37562723/Motivation_Cognition_Learning_Basic_Factors_in_Consumer_Behavior
- Bertin, J. 16.1.2017. What Are The Characteristics of Young Adult Literature? OneHOWTO. [Verkkosivu]. [Viitattu 4.5.2020]. Saatavana: <https://education.onehowto.com/article/what-are-the-characteristics-of-young-adult-literature-11042.html>
- Boyer, K. 28.2.2013. YA Classification Not a Commentary on Quality. [Verkkojulkaisu]. Public Libraries Online. [Viitattu 24.3.2021]. Saatavana: <http://publiclibrariesonline.org/2013/02/ya-classification-not-a-commentary-on-quality/>
- Bradshaw, C. Ei päiväystä. 3 Key Differences Between YA Fiction and Adult Fiction. Writer's Edit. [Verkkosivu]. [Viitattu 2.5.2020]. Saatavana: <https://writersedit.com/fiction-writing/3-key-differences-between-ya-fiction-and-adult-fiction/>
- Bray, J. 2008. Consumer Behaviour Theory: Approaches And Models. [Verkkojulkaisu]. Poole: Bournemouth University. [Viitattu 15.2.2021]. Saatavana: <http://eprints.bournemouth.ac.uk/10107/>
- Cart, M. 2.12.2001. From Insider to Outsider: The Evolution of Young Adult Literature. [Verkkolehtiartikkeli]. Voices from the Middle. 9 (2), 95-97. [Viitattu 25.8.2020]. Saatavana: <https://pdfs.semanticscholar.org/0548/d4853afd8973f67faffaf22424047bc7cf11.pdf>
- Eepos-Finna: hakusana Flavia de Luce. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Eepos-kirjastot. [Viitattu 3.9.2020]. Saatavana: <https://eepos.finna.fi/Record/eepos.2460198>
- Eepos-Finna: hakusana Kirjavaras. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Eepos-kirjastot. [Viitattu 3.9.2020]. Saatavana: <https://eepos.finna.fi/Record/eepos.319613>
- Eepos-Finna: hakusana Naondel. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Eepos-kirjastot. [Viitattu 3.9.2020]. Saatavana: <https://eepos.finna.fi/Record/eepos.1309855>
- Fleetwood, B. 28.5.2019. How to decide if your book is YA or adult. DiyMFA. [Verkkosivu]. [Viitattu 2.5.2020]. Saatavana: <https://diymfa.com/writing/book-ya-adult>

- Garcia, A. 2013. *Critical Foundations in Young Adult Literature: Challenging Genres*. [Verkkokirja]. Fort Collins: Sense Publishers. [Viitattu 15.4.2020]. Saatavana Ebsco Academic Search Elite -tietokannasta. Vaatii käyttöoikeuden.
- Graham, R. 8.7.2014. *Against YA*. [Verkkolehtiartikkeli]. New York City: Slate. [Viitattu 28.8.2020]. Saatavana: <https://slate.com/culture/2014/06/against-ya-adults-should-be-embarrassed-to-read-childrens-books.html>
- Gunderson, A. 4.1.2018. *Why Adults and Kids Should Read the Flavia de Luce Series by Alan Bradley*. [Verkkolehtiartikkeli]. Atlanta: Paste Magazine. [Viitattu 3.9.2020]. Saatavana: <https://www.pastemagazine.com/books/alan-bradley/flavia-de-luce-alan-bradley/>
- Gustafsson, M. 5.8.2017. *Mikä ihmeen ya? Suomessa nuorten aikuisten kirjallisuus on yhä tuntematonta – maailmalla kirjailijat ja lukijat kohtaavat megatahtumissa*. [Verkkolehtiartikkeli]. Helsinki: Yle. [Viitattu 7.6.2020]. Saatavana: <https://yle.fi/uutiset/3-9759840>
- Hay, M. 6.11.2019. *Why Do Adults Read Young Adults Read Young Adult Books?* [Blogi-kirjoitus]. Ooligan Press. [Viitattu 9.6.2020]. Saatavana: <https://ooligan.pdx.edu/adults-read-ya/>
- Heikkilä, T. 2008. *Tilastollinen tutkimus*. 7. uud. painos. Helsinki: Edita.
- Hopper, D. 13.10.2020. *Consumer Behavior: Understanding the Psychology Behind Consumption*. [Verkkojulkaisu]. Business 2 Community. [Viitattu 17.2.2021]. Saatavana: <https://www.business2community.com/consumer-marketing/consumer-behavior-understanding-the-psychology-behind-consumption-02361716>
- Howlett, G. 2015. *Why are so many adults reading YA and teen fiction?* [Verkkolehtiartikkeli]. The Guardian [Viitattu 9.6.2020]. Saatavana: <https://www.theguardian.com/childrens-books-site/2015/feb/24/why-are-so-many-adults-reading-ya-teen-fiction>
- Hypén, K. 2006. *Fiktiopäivässä puhuttua - Kaunon genret luokitusjärjestykseen?* Kirjastolehti 98 (4), 22.
- Kanerva, A. 26.6.2017. *Ya-kirjallisuus on kirjallisuuden hittilaji, mutta Suomessa se ei myy*. Helsinki: Helsingin Sanomat, B2-B3.
- Karpio, M. 2003. *Kolmiloikkaa kategorioiden rajavyöhykkeellä*. Teoksessa: P. Heikkilä-Halttunen & K. Rättylä (toim.) *Nuori kirjan peilissä: Nuortenromaani 2000-luvun taitteessa*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, 161-169.
- Kirjavaras. *Ei päiväystä*. [Verkkosivu]. Helsinki: Otava. [Viitattu 3.9.2020]. Saatavana: <https://otava.fi/kirjat/kirjavaras-2/>

- Klems, B. A. 7.8.2014. The Key Differences Between Middle Grade vs Young Adult. *Writer's Digest*. [Verkkosivu]. [Viitattu 20.10.2020]. Saatavana: <https://www.writersdigest.com/write-better-fiction/the-key-differences-between-middle-grade-vs-young-adult>
- Kokkonen, T & Lappalainen, M. 15.9.2020. Ontologioiden käyttö sisällönkuvailussa. *Finto*. [Verkkosivu]. [Viitattu 12.4.2021]. Saatavana: <https://www.kivi.fi/pages/viewpage.action?pageId=186484695>
- Kuolon kultaiset kiehkurat. Ei päiväystä. *Bazar kustannus*. [Verkkosivu]. [Viitattu 3.9.2020]. Saatavana: <https://www.bazarkustannus.fi/kirja/kuolon-kultaiset-kiehkurat/>
- MacNish, M. 18.6.2012. Debate: The Book Thief is A YA Novel. [Blogi-teksti]. *Ya Confidential*. [Viitattu 3.9.2020]. Saatavana: <http://yaconfidential.blogspot.com/2012/06/debate-book-thief-is-ya-novel.html>
- Maresi. Ei päiväystä. *Tammi*. [Verkkosivu]. [Viitattu 3.9.2020]. Saatavana: <https://www.tammi.fi/kirja/maria-turtschaninoff/maresi/9789513180003>
- Maresin voima. Ei päiväystä. *Tammi*. [Verkkosivu]. [Viitattu 3.9.2020]. Saatavana: <https://www.tammi.fi/kirja/maria-turtschaninoff/maresin-voima/9789520401740>
- Marks, J. 2.5.2017. Eight Reasons Adults Read YA. [Verkkojulkaisu]. *DiyMFA*. [Viitattu 9.6.2020]. Saatavana: <https://diymfa.com/reading/eight-reasons-adults-read-ya>
- McAlister, J. 2018. Defining And Redefining Popular Genres – The Evolution of 'New Adult' Fiction. [Verkkolehtiartikkeli]. *Australian Literary Studies* 33 (4). [Viitattu 2.3.2021]. Saatavana Ebsco Academic Search Elite tietokannasta. Vaatii käyttöoikeiden.
- Meriläinen, O. 1984. *Perustiedot kirjastoluokituksen ymmärtämiseksi*. Helsinki: Kirjastopalvelu.
- Moilanen, P. & Räihä, P. 2015. Merkitysrakenteiden tulkinta. Teoksessa: Aaltola, J. & Valli, R. *Ikkunoita tutkimusmetodeihin* 2. 4. uud. p. Jyväskylä: PS-kustannus, 52-73.
- Mowen, J. C. 1993. *Consumer Behavior*. 3. p. New York: Macmillan.
- Mäensavu, S. & Soininen, I. 2.7.2018. Nuortenkirja kelpaa aikuisellekin. *Helmet*. [Verkkosivu]. [Viitattu 7.6.2020]. Saatavana: [https://www.helmet.fi/fi-FI/Tapahtumat-ja-vinkit/Nuortenkirja-kelpaa-aikuisellekin\(42119\)](https://www.helmet.fi/fi-FI/Tapahtumat-ja-vinkit/Nuortenkirja-kelpaa-aikuisellekin(42119))
- Naondel. Ei päiväystä. *Tammi*. [Verkkosivu]. [Viitattu 3.9.2020]. Saatavana: <https://www.tammi.fi/kirja/maria-turtschaninoff/naondel/9789513190873>

- Novak, V. & Trott, B. 2006. A House Divided? Two Views on Genre Separation. [Verkkolehtiartikkeli]. Reader's Advisory 46 (2), 33-38. [Viitattu 15.11.2020]. Saatavana Ebsco Academic Search Elite -tietokannasta. Vaatii käyttöoikeuden.
- Nuorten (ja) aikuisten kirjat. 8.5.2013. [Blogi-teksti]. Tuusula: Kirjeitä kirjastosta. [Viitattu 15.6.2020]. Saatavana: <https://tuusulankirjasto.wordpress.com/2013/05/08/nuorten-ja-aikuisten-kirjat/>
- Nuortenkirjallisuus. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Helsinki: Kirjasampo. [Viitattu 7.6.2020]. Saatavana: <https://www.kirjasampo.fi/fi/genre/nuortenkirjallisuus>
- How readers choose. Ei päiväystä. [Verkkojulkaisu]. Openingthebook. [Viitattu 15.8.2020]. Saatavana: <https://www.openingthebook.com/resources/audience-development/how-readers-choose>
- Ooi, K. 2008. How adult fiction readers select fiction books in public libraries: a study of information-seeking in context. [Verkkojulkaisu]. Wellington: Victoria University of Wellington. [Viitattu 5.3.2021]. Saatavana: <https://core.ac.uk/download/pdf/41336602.pdf>
- Otavan uutisia kevät 2020. 2019. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: Otava. [Viitattu 8.6.2020]. Saatavana: https://issuu.com/otavankirjat/docs/otavan_uutisia_kevat_2020
- Owen, M. 2003 Developing a Love of Reading: Why Young adult Literature is Important. [Verkkolehtiartikkeli]. Orana. 39 (1). Saatavana Ebsco Academic Search Elite -tietokannasta. [Viitattu 12.9.2020]. Vaatii käyttöoikeuden.
- Perkkilä, P. & Valli, R. 2015. Nettikysely ja sosiaalinen media aineistonkeruussa. Teoksessa: Aaltola, J. & Valli, R. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. 4. uud. ja täyd. p. Jyväskylä: PS-kustannus, 109-120.
- Pirilä, K. Kirjastonhoitaja. Kurikan kaupunginkirjasto. Haastattelu 23.9.2020.
- Rantalaiho, L. 2006. Kaikenikäisille keskenkasvuaisille: Fantasia Leena Krohnin lasten- ja nuortenkirjoissa. Teoksessa: A. Leinonen & I. Loivamaa (toim.) Ihmeen tuntua: näkökulmia lasten- ja nuortenfantasiakirjallisuuteen. Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu Oy, 104-144.
- Reynolds, A. 26.7.2017. Locus award for Revenger. [Blogi-teksti]. Approaching Pavonis Mons by Balloon. [Viitattu 22.10.2020]. Saatavana: <http://approachingpavonis.blogspot.com/2017/06/locus-award-for-revenger.html>
- Roddy, J. 2.9.2015. Do kids books have to be about kids? [Blogi-teksti]. Project Mayhem. [Viitattu 3.9.2020]. Saatavana: <http://project-middle-grade-mayhem.blogspot.com/2015/09/do-kids-books-have-to-be-about-kids-by.html>

- Saarinen, J. 26.8.2016. Nuortenkirja myy maailmalla – Miksi sitä kohdellaan Suomessa alempiarvoisena kirjallisuutena? [Verkkolehtiartikkeli]. Aamulehti. [Viitattu 7.6.2020]. Saatavana: <https://www.aamulehti.fi/kulttuuri/nuortenkirja-myy-maailmalla-miksi-sita-kohdellaan-suomessa-alempiarvoisena-kirjallisuutena-23879659>
- Saarinen, K. & Vakkari, P. 2012. A sign of a good book: readers' methods of accessing fiction in the public library. Tampereen yliopisto.
- Soininen, I. 4.7.2018. Salla Simukka: Nuortenkirjan ei tarvitse päättyä onnellisesti. Helmet. [Verkkosivu]. [Viitattu 7.6.2020]. Saatavana: [https://www.helmet.fi/fi-FI/Tapahtumat_ja_vinkit/Vinkit/Salla_Simukka_Nuortenkirjan_ei_tarvitse_\(138303\)](https://www.helmet.fi/fi-FI/Tapahtumat_ja_vinkit/Vinkit/Salla_Simukka_Nuortenkirjan_ei_tarvitse_(138303))
- Stein, J. 23.5.2012. Adults Should Read Adult Books. [Verkkolehtiartikkeli]. The New York Times. [Viitattu 8.6.2020]. Saatavana: <https://www.nytimes.com/roomfordebate/2012/03/28/the-power-of-young-adult-fiction/adults-should-read-adult-books>
- Suomen kirjasäätiö. Ei päiväystä. Aiemmat voittajat. [Verkkosivu]. [Viitattu 15.9.2020]. Saatavana: <https://kirjasaatio.fi/finlandia/lasten-ja-nuortenkirjallisuuden-finlandia/aiemmat-voittajat-2>
- Suomen kustannusyhdistys. Ei päiväystä. Bestsellerit. [Verkkosivu]. [Viitattu 13.9.2020]. Saatavana: <https://kustantajat.fi/tilastot/bestsellerit>
- Tammi kevät 2020. 2019. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: Tammi. [Viitattu 8.6.2020]. Saatavana: https://issuu.com/kirja/docs/tammi_kevat_2020
- The Golden Tresses of the Dead. Ei päiväystä. Penguin Random House. [Verkkosivu]. [Viitattu 3.9.2020]. Saatavana: <https://www.penguinrandomhouse.com/books/221591/the-golden-tresses-of-the-dead-by-alan-bradley/>
- Vastamäki, J. 2015. Kyselylomaketutkimus – Tutkimusasetelman ja mittareiden valinta. Teoksessa: Aaltola, J. & Valli, R. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. 4. uud. ja täyd. p. Jyväskylä: PS-kustannus, 121-132.
- Valli, R. 2015. Paperinen kyselylomake. Teoksessa: Aaltola, J. & Valli, R. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. 4. uud. ja täyd. p. Jyväskylä: PS-kustannus, 84-108.
- What's the Difference Between Middle-Grade fiction vs. Young Adult Fiction? 2.10.2020. MasterClass. [Verkkosivu]. [Viitattu 20.10.2020]. Saatavana: <https://www.masterclass.com/articles/whats-the-difference-between-middle-grade-fiction-vs-young-adult-fiction#quiz-0>

Why YOUNG Adult fiction classification? 26.7.2012. Goodreads. [Verkkosivu]. [Viitattu 3.9.2020]. Saatavana: <https://www.goodreads.com/topic/show/970064-why-young-adult-fiction-classification>

WSOY kevät 2020. 2019. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: WSOY. [Viitattu 8.9.2020]. Saatavana: https://issuu.com/kirja/docs/wsoy_kevat_2020

Wsoypro. Ei päiväystä. Mitä on ya-kirjallisuus? [Verkkosivu]. [Viitattu 9.6.2020]. Saatavana: <http://wsoypro.fi/mita-on-ya-kirjallisuus/>

YKL – Yleisten kirjastojen luokitusjärjestelmä. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Finto. [Viitattu 12.4.2021]. Saatavana: <https://finto.fi/ykl/fi/>

Young Adult vs Adult. 31.8.2014. Goodreads. [Verkkosivu]. [Viitattu 3.9.2020]. Saatavana: <https://www.goodreads.com/topic/show/1981441-young-adult-vs-adult>

LIITTEET

Liite 1. Kyselyn ilmoitus

Liite 2. Kysely

Liite 1. Kyselyn ilmoitus

Wiljam Hautanen ► Kirjallisuuden ystävät

31. maalisk. • 🌐

Jos olet kova lukemaan kaunokirjallisuutta, niin silloin tämä kysely on kuin sinulle tehty! Kysely käsittelee kaunokirjallisuuden luokittelun ja sijoittamisen vaikutusta kirjaston asiakkaiden lainapäättöksiin mutta voit vastata kyselyyn, vaikka et kävisikään useasti kirjastossa. Aihetta lähestytään erityisesti nuorten aikuisten kirjallisuuden näkökulmasta mutta se ei tarkoita, että kysely olisi suunnattu vain nuorille aikuisille. Aikuisten lukijoiden vastaukset ovat aivan yhtä tärkeitä. Opiskelen kirjasto- ja tietopalvelualaa Seinäjoen ammattikorkeakoulussa ja kysely on osa opinnäytetyötäni. Kyselyyn vastataan anonyymisti ja vastaaminen kestää noin 10-15 minuuttia. Jokainen vastaus on arvokas!

Huom. Suosittelen vastaamaan kyselyyn tietokoneella jos vain mahdollista. Osa kysymyksistä ei toimi kunnolla mobiililaitteilla.

link.webpolsurveys.com

Webropolilla luotu kysely: Opinnäytetyö nuorten aikuisten kirjallisuus ja kirjasto

Liite 2. Kysely

Tämä kysely tutkii kaunokirjallisuuden sijoittamisen ja luokituksen vaikutusta kirjastojen asiakkaiden lainapäättöksiin. Kysely lähestyy aihetta erityisesti nuorten aikuisten kirjallisuuden luokituksen näkökulmasta mutta kysely on suunnattu myös aikuisille lukijoille. Kysely tehdään Seinäjoen ammattikorkeakoulun opinnäytetyötä varten. Kyselyyn voi vastata 31.3 - 14.4. välisenä aikana. Siihen vastataan anonyymisti ja vastaukset käsitellään luottamuksellisesti. Vastaaminen kestää 10-15 minuuttia. Kiitos ajastanne!

Huom. Kysymykset käsittelevät ensisijaisesti kaunokirjallisuutta, ellei toisin mainita. Kun kyselyssä puhutaan kirjan lukemisesta, sillä tarkoitetaan myös e- ja äänikirjoja. Kysymys 20 jakaantuu mobiililaitteilla jostain syystä kahteentoista osaan, joten voit tarpeen tullen ohittaa kysymyksen.

1. Ikä

- Alle 15
- 15-29
- 30-39
- 40-49
- 50-59
- Yli 59

2. Sukupuoli *

- Mies
- Nainen
- Muu
- En halua kertoa

3. Korkein käymäsi koulutus *

- Peruskoulu
- Ammattikoulu
- Lukio
- Ammattikorkeakoulu
- Yliopisto
- Muu, mikä?

4. Arvioi kuinka monta kirjaa tavallisesti lainaat kirjastosta yhden kuukauden aikana *

- 0
- 1-2
- 3-5
- 6-8
- Yli 8

5. Arvioi kuinka monta kirjaa tavallisesti luet yhden kuukauden aikana *

- 1-2
- 3-5
- 6-8
- Yli 8

6. Luetko enemmän *

- Kaunokirjallisuutta (romaanit, runot, novellit)
- Tietokirjallisuutta (myös elämäkerrat)
- Kumpaakin suunnilleen yhtä paljon

7. Luetko genrekirjallisuutta? Genrejä ovat esimerkiksi fantasia, scifi, romantiikka, sota ja jännitys. *

Valitse vaihtoehto EN vain siinä tapauksessa, jos et lainkaan lue genrekirjallisuutta.

- Kyllä
- En

8. Mitä kautta saat yleensä tietää itseäsi kiinnostavista kirjoista? *

- Sosiaalisesta mediasta
- Tuttavilta
- Perheeltä ja sukulaisilta
- Kustantajien uutuskatalogeista
- Kirjakauppojen mainoksista
- Kirjaston henkilökunnalta
- Jokin muu, mikä?

9. Miten tavallisesti valitset kirjastossa ne kirjat, jotka päädyt lainaamaan? Voit valita useamman vaihtoehdon. *

- Etsin tiettyä kirjaa
- Käyn läpi hyllyjä etsien jotain kiinnostavaa
- Kysyn vinkkiä kirjaston henkilökunnalta
- Tutkin esille laitettuja kirjoja mm. uutuushyllyt ja kirjanäyttelyt
- Etsin kirjaston hakutietokoneilla
- Jokin muu, mikä?

10. Kuinka tärkeäksi koet seuraavat asiat, kun etsit itsellesi sopivaa luettavaa?

1=ei ollenkaan tärkeää, 2=ei kovin tärkeää, 3=hieman tärkeää, 4=hyvin tärkeää

	1	2	3	4
Kirjan kansi *	☐	☐	☐	☐
Takakannen teksti *	☐	☐	☐	☐
Kirjan markkinointi *	☐	☐	☐	☐
Genre *	☐	☐	☐	☐
Kirjailija *	☐	☐	☐	☐
Kirjan saama suosio *	☐	☐	☐	☐
Kirjan kohderyhmän ikä *	☐	☐	☐	☐

11. Mitkä seuraavista vaihtoehdoista kirjan sisällössä ovat sinulle tärkeimpiä, kun etsit itsellesi sopivaa luettavaa? Valitse 3 vaihtoehtoa. *

- Realistinen juoni
- Tapahtumarikas juoni
- Selkeä juoni
- Mukaansatempaava juoni
- Tunteita herättävä tarina
- Pohdiskelevä tarina
- Realistiset henkilöhahmot
- Samaistuttavat henkilöhahmot
- Syvälliset henkilöhahmot
- Kaunis kielenkäyttö

Voit valita 3 ja 3 vaihtoehdon väliltä
Valitut vaihtoehdot: 0

12. Oletko joskus jättänyt kiinnostavan kirjan ostamatta, lainaamatta tai lukematta, koska et kokenut kuuluvasi sen ensisijaiseen kohderyhmään? *

- Kyllä
- En

13. Olet tullut kirjastoon lainaamaan kirjan, josta olet kiinnostunut. Tiedät vain kirjan ja kirjailijan nimen, et muuta.

Miten lainapäätökseesi vaikuttaisi, jos kyseinen kirja... *

	Jätän kirjan lainaamatta	Mietin lainapäätöstä pidempään	Ei vaikutusta lainapäätökseen
Löytyy nuortenosastolta *	☐	☐	☐
Löytyy aikuistenosastolta *	☐	☐	☐
On nuorten aikuisten kirja *	☐	☐	☐
Kuuluu genreen, josta et ole kiinnostunut *	☐	☐	☐

14. Mieti sitä kirjastoa, jossa normaalisti asioit. Sijaitsevatko nuortenkirjat selkeästi eri osastolla kuin aikuisten kirjat? *

- Kyllä
- Ei

15. Millä osastoilla kävit viimeisimmällä kirjastokäynnilläsi? *

- Aikuisten osastolla
- Nuorten osastolla
- Lastenosastolla
- En käynyt näillä osastoilla

16. Kuinka usein käyt kirjastokäynneilläsi nuorten osastolla? *

- Joka kerta
- Usein, lähes joka kerta
- Harvoin, vain joillakin käynneillä
- En tavallisesti käy nuorten osastolla

17. Kuinka usein käyt kirjastokäynneilläsi aikuisten osastolla? *

- Joka kerta
- Usein, lähes joka kerta
- Harvoin, vain joillakin käynneillä
- En tavallisesti käy aikuisten osastolla

18. Onko sinulla jonkinlainen mielikuva siitä, millaista nuorten aikuisten kirjallisuus on? *

- Kyllä
 Ei

19. Mikä tai mitkä seuraavista kirjoista ovat mielestäsi nuorten aikuisten kirjoja? Voit valita yhden tai useampia. *

- Risto Räppääjä ja Nuudelipää (Sinikka Nopola ja Tiina Nopola)
 Puhdistus (Sofi Oksanen)
 Harry Potter ja viisasten kivi (J.K. Rowling)
 Tahtiin kirjoitettu virhe (John Green)

Huom! Jos vastaat kyselyyn mobiililaitteella, tämä kysymys ei välttämättä toimi oikein. Jos siis vastaat kyselyyn mobiililaitteella ja näet tässä saman kysymyksen 12 kertaa peräkkäin, voit tarvittaessa ohittaa kysymyksen.

20. Mitkä seuraavista vaihtoehdoista kuvaavat parhaiten käsitystäsi aikuisten, nuorten aikuisten ja nuortenkirjallisuudesta? Valitse enintään 3 vaihtoehtoa per luokka. Voit valita saman vaihtoehdon useammalle luokalle.

	Aikuisten kirjallisuus	Nuorten aikuisten kirjallisuus	Nuortenkirjallisuus
Kaupallista	☐	☐	☐
Viihteellistä	☐	☐	☐
Kevyttä luettavaa	☐	☐	☐
Raskaslukuista	☐	☐	☐
Mukaansatempaavaa	☐	☐	☐
Aiheet eivät kiinnosta minua	☐	☐	☐
Käsittelee vaikeita aiheita	☐	☐	☐
Pohtii usein yhteiskunnan tilaa	☐	☐	☐
Kielellisesti edistyksellistä	☐	☐	☐
Tarinoissa onnelliset loput	☐	☐	☐
Tarinat ovat syvällisiä	☐	☐	☐
Teennäistä, yrittää liikaa	☐	☐	☐

21. Kuinka monta nuorten aikuisten kirjaa muistat lukeneesi viimeisen vuoden aikana? *

- En yhtään
 1-5 kirjaa
 6-10 kirjaa
 Yli 10 kirjaa
 En ole varma

22. Kuinka monta aikuisten kirjaa muistat lukeneesi viimeisen vuoden aikana? *

- En yhtään
- 1-5 kirjaa
- 6-10 kirjaa
- Yli 10 kirjaa
- En ole varma

23. Minkä ikäisille nuorten aikuisten kirjallisuus on mielestäsi ensisijaisesti suunnattu? Voit valita useita vaihtoehtoja. *

ESIMERKKI: Jos nuorten aikuisten kirjat on mielestäsi suunnattu noin 13-20 vuotiaalle, voit valita "12-14" ja "15-18".

- Alle 12
- 12-14
- 15-18
- 19-25
- 26-30
- Yli 30

24. Mille osastolle nuorten aikuisten kirjallisuus pitäisi mielestäsi sijoittaa kirjastoissa? *

- Aikuisten osastolle
- Nuorten osastolle
- Sillä pitäisi olla oma erillinen osastonsa

25. Onko sinulla ajatuksia siitä, kuinka nuorten aikuisten kirjat pitäisi sijoittaa ja luokitella kirjastoissa? Voit kertoa vapaasti ajatuksistasi.